

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Narodna za tuzemstvo: četrtno 9 Dn, polletno 18 Dn, celoletno 36 Dn; za tuje zemlje razen Amerike: četrtno 18 Dn, polletno 34 Dn, celoletno 68 Dn; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštno kranjčica, podružnice v Ljubljani, št. 10.758.

Ni vse zlato, kar se sveti

Zagovorniki združništva pozabljajo, da naš kmet nima dovolj zemlje

Zaradi zastoja gospodarskega življenja so nedvomno najbolj prizadeti delovni sloji, ki pa sploh ne pridejo do tega, da bi tarnali in pošiljali resolucije na pristojna mesta. Vse povdarja upravičeno, v kakšni stiski je naš kmet in da se pri nas očituje gospodarska kriza predvsem v tem, da so cene pridelkov nesorazmerno nižje od industrijskih produktov. Govorilo se je dovolj in se še govori tudi, kako bi bilo treba pomagati našemu kmetu. Odrešenikov je vedno dovolj, ki pa ostanejo vedno le pri besedah, medtem pa kmet čaka, da bi se ga usmilil Bog.

Zadnje čase so pogostj glasovi, da se bo kmet postavil samo z združništvom, z organizirano proizvodnjo in prodajo in nekateri vidijo v tem edino in najpravičnejšo rešitev. Ali mislijo na prisilne zadruge ali na prostovoljno organizacijo kmetov v zdrukah, niso še povedali dovolj odločno in jasno. Iskren prijatelj kmetkega stanu ne more biti sovražnik združnega pokreta med kmeti, vendar se ne more navduševati za polovičarstvo in ne more verjeti, da se bodo kmetje prostovoljno oklenili združništva na vsej črti. In ne smemo pozabiti, da združništvo ni edinozveličavno.

Vsekakor je pa zelo potrebno, da se izmenjava dobrim med poljedelci in industriji poenostavi, da so torej potrebne nekakšne nabavljalne zadruge, če že ni drugega izhoda, da bi se znižale cene industrijskih izdelkov. Toda upravičeno lahko trdimo, da s tem ne bodo udarili žeblja po glavi. In nedvomno je potrebna organizirana prodaja pridelkov, da jih kmet ne bo prisiljen prodajati kar na slepo ter da se bodo izločili nepotrebni posredniki, vendar je težko verjeti ali se bodo radi tega cene pridelkov dvignile tako visoko, da bi postalo kmetištvo donosno. In zdaj je tudi najvažnejše vprašanje, kdo bo financiral te zadruge, ki bi potrebovale ogromen obratni kapital.

Zagovorniki združništva pozabljajo na najvažnejše, namreč, da naš kmet nima dovolj zemlje ter da je v Sloveniji najgostejša agrarna naseljenost v Evropi. To se pravi, da bi imeli naši kmetje še tedaj premojo zemljo, če bi bila razdeljena na vse enakomerno. V resnici pa mnogi, ki so kmetje samo po imenu, in teh je največ, nimajo niti dovolj zemlje za preživljanje, kaj šele, da bi lahko prodajali pridelke. Če se oziramo samo na število prebivalstva pri nas in na površino dežele se sicer zdi, da je dovolj zemlje za vse, saj odpade v Sloveniji na kv. km. 67 prebivalcev, dočim n. pr. v Nemčiji 135, v Belgiji pa celo 250. Toda te številke nam same ne povedo ničesar. Pomisliti je treba, da je Slovenija pretežno gorata in da pri nas živi na sto ha njiv 221 kmetijskih prebivalcev, povprečno odpade na kmetijo 5 ha, a je na Danskem samo 37 kmetijskih prebivalcev na 100 ha (kv. km), v Nemčiji in Franciji pa samo 77.

Ako torej naše kmetištvo nima dovolj zemlje, kako najupamo, da bodo njegove zadruge dovolj gospodarsko močne? Seveda je pri nas tudi precej veleposestnikov, ki bi, kakopak, odločali v zdrukah, kaj

ti tudi v takšnem združnem gospodarstvu odloča gospodarsko močnejši. In tem bi zadruge res pomagale na noge, če so sploh izgubili tla pod nogami. Toda kdo naj pomaga množici naših kočarjev, ki so gospodarsko povsem odvisni od veleposestnikov, kdo naj pomaga večini našega kmetkega prebivalstva, ki se ni nikdar mogla preživljati samo na svoji grudi? Ti naši napol kmetje so se doslej preživljali razen z delom na svojih njivah v mestih kot industrijski delavci, obrtniki ali rokodelci. Mnogi so se tudi udnjali v delo pr veleposestnikih, da so jim odslužili najemno za košček nj-

vice (ker jim na njihovi ni zrastle niti dovolj krompirja). In prav ti napol kmetje, dninarji, kočarji, poljedelski delavci žive v bedi, ki si je ne more marsikdo niti predočiti. Goll in bosj (v Prekmurju), mnogi ne morejo pošiljati otrok v šolo, ker nimajo obutvi, in nešteto jih hira jetičnih. Naši kmečki — boljše kočarski — sinovi, so se izseljevali pred vojno v mnoge evropske industrijske države in v Ameriko, polnili so povsod rudniške tovarne, zdaj pa ostaja prirastek prebivalstva na kmetijah, da se še bolj poostruje beda.

Mislimo, da se na vse to ne sme pozabljati, ko se rešuje naše kmečko vprašanje, kajti ne smemo prezreti ob veleposestnikih in kmetih, ki so se prejšnje čase lahko preživljali s samim kmetovanjem, mnogih malih kmetijskih posestnikov, ki ne morejo upati, da jih bo odrešilo združništvo.

Volk gre, volk gre...

Janezek je pasel drobnico v rebrni nad vasjo. Dolgčas mu je bilo, ko jo je gledal, kako so v dolini vrveli vaščani po polju. Tedajci mu šine v glavo misel, kaj bi bilo, če bi na ves glas zavpil: volk gre. Ugajala mu je ta misel vedno bolj. Pa je nastavlil dlani ob usta in zakričal na ves glas: »Volk gre, volk gre!« Kmetje v dolini so čuli njegov obupen krik, pograbil za gorjače in sekire in pritekli vsi zasopli v hrib, da pobijejo nemarno zverino. Janezek jim je kazal v šumo, da je tjakaj utekel volk. Kmetje so preiskali ves gozd, toda volka ni bilo nikjer. Ko so se vrnili domov, se jim je Janezek v pest smejal. Navihani pastir je to svojo nemarno šali še večkrat ponovil, dokler niso kmetje spoznali, da si brije iz njih norce in se niso menili za njegovo vpitje. Zgodilo pa se je, da se je čez nekaj tednov res priklatila siva mrcina za gozdnim robom. Ves preplašen je pričel Janezek kričati: »Volk gre, volk gre!« Kmetje so sicer čuli njegov krik, toda nihče se ni zganil, ker so vsi mislili, da pastir spet uganja svoje burke. Zvečer so pa zaman čakali črede. Ko so šli pogledat, so našli med razmesarjeno drobnico mrtvega pastirja.

Vsak otrok pozna to zgodbo, ne poznajo je pa, kakor zadnje čase vidimo, neki glasni kričaji, ki bi bili radi politični voditelji. V prejšnjih časih so prav ti gospodi obkledali vsakega naprednega človeka z brezvercem. Toda narod je pošten in je videl, da so napredni ljudje bili vsikdar bolj pošteni od tistih poli-

tičnih priganjačev, ki so nosili veliko bandero pobožnosti le zato pred seboj, da bi lovili preproste ljudi, obenem pa skrivali za njim svoja nečedna početja. Treba je bilo najti za bodoče volitve drugačna gesla, ki bi naj slepila preproste ljudi, da bi prestopili k novim oblastnikom. Ljudske množice čim dalje bolj spregledujejo in jih danes ni tako lahko varati kakor še pred desetletji. Zato je bilo treba najti neko hudo strašilo, ki naj izbóči naprednega volilca iz človeške družbe in žigosa pristaše napredne misli. Najprej so hoteli preglasiti vsakogar, ki bi volil z naprednjaki za gobavega, toda premislili so se, ker se ta bolezen že na prvi pogled vidi in bi tako ljudske množice prehitro spregledale njihovo grdo laž. Človek bi mislil, da si ni mogoče izmisliti groznejše pošasti od gobavosti, toda ti gospodje so si jo izmislili. Proglasili so vsakega, ki ne trobi v njihov rog kar čez noč za krvoločnega komunista, ki komaj čaka, kako bo ropal tuje imetje, zažigal cerkve in moril duhovnike. Toda gospodje voditelji so se hudo urezali s tem svojim najnovjšim strašilom. Vsa dežela se smeje tem gospodom, ki se borijo s pošastjo, ki je nikjer ni. Kdor količkaj pozna našega malega ali srednjega kmeta, kako se krčevito drži svoje zemlje, ki so jo predniki namakali z znojem in krvjo, kdor pozna našega delavca, ki je po veliki večini tudi posestnik nekaj sežnjeve zemlje, ta ve, da je naš človek tako daleč od vsakega slepomišnja s komunizmom.

Prijave za slajenje mošta

Banska uprava Dravske banovine opozarja vinske pridelovalce in obrtnike, ki bodo letos sladili svoje, odnosno kupljene vinske mošte na osnovi običnega dovoljenja slajenja po zakonu o vinu, da to nemudoma prijavijo pristojnemu kontrolnemu organu in sicer s področja bivše ljubljanske oblasti kletarskemu nadzorniku v Ljubljani, s področja bivše mariborske oblasti pa pomočniku kletarskega nadzornika v Mariboru, lahko neposredno ali pa po krajevnem upravnem oblastvu.

»Prijavo« je treba točno izpolniti in pred-

ložiti v dveh enakih izvodih po obrazcu, ki je dodan pravilniku za izvrševanje zakona o vinu. To tiskovino je zaenkrat založila Mariborska tiskarna v Mariboru. Da se prihrani mnogo zamudnega prepisovanja, se priporoča, da tiskovino »Prijavo slajenja mošta« po obrazcu A občine skupno naroče za sladilce na svojem področju proti naknadnemu plačilu neznatnih stroškov zanje s strani vinogradnikov. Proti tistim, ki bodo mošt sladili, a tega ne prijavijo po zakonitih predpisih, bo oblast postopala po zakonu.

Razširjenje kluba JNS

Pretekli četrtek sta se v Beogradu istočasno, toda vsak v svojih klubskih prostorih sestala klub narodnih poslancev Jugoslovenske nacionalne stranke in Jugoslovenski poslanski klub, katerega predsednik je bil do tega dne g. Bogoljub Jevtič. Razpravo v poslanskem klubu JNS je vodil klubov predsednika dr. Vasa Jovanović, ki je poročal o pogajanjih, ki jih je imel skupno z drugimi člani klubovega vodstva z Bogoljubom Jevtičem kot predsednikom Jugoslovenskega poslanskega kluba. Pogajanja so dovedla do sporazuma, da se zaradi okrepiteve nacionalne politike Jugoslovenski poslanski klub priključi poslanskemu klubu JNS. Predsedstvo pojava kluba JNS je prevzel narodni poslanec g. Jeremija Protič, po rodu iz predkumarnovske Srbije, bivši veliki župan v Užicu in poznejši pomočnik finančnega ministra. Novi klubski predsednik, ki uživa v vseh političnih krogih velik ugled, je pripadal do 6. januarja

1929 radikalni stranki ter je bil dalje časa tudi predsednik Zveze srbskih zemljoradniških združenj. V odboru kluba JNS, ki šteje sedaj preko 60 poslancev, je izmed slovenskih poslancev kot podpredsednik narodni poslanec g. Ivan Mohorič.

Po seji tako razširjenega kluba JNS je bil izdan sledeč komuniké: "Jugoslovenski klub narodnih poslancev in klub poslancev JNS sta ugotovila, da temeljita oba kluba svoje politično delovanje na načela nacionalne in državne politike, izražene v šestoljanarskem manifestu. Ugotovila sta, da so v duhu te politike tudi sklepi drugega kongresa JNS, ki jih oba kluba v celoti odobravata. Oba kluba imata istovetni stališči glede na politiko in delo sedanje vlade. Vse to jima nalaga dolžnost skupnega dela na načela narodnega edinstva. Zato se oba kluba združita v enoten klub, ki se bo imenoval Klub narodnih poslancev JNS."

Politični pregled

V Španiji ni bilo v preteklem tednu posebnih dogodkov. Uporniki upajo, da jim bo mogoče izvesti z ojačanji, ki pridejo iz Maroka odločilen napad na Madrid. Zaradi bližajočega se napada beže iz mesta ženske, otroci in starci. Vlada izprazniše bolnišnice in prevaža bolnike v Valencijo.

Italija je razvrednotila liro za 40 odstotkov. Razpisala je prisilno posojilo na posestvo in povišanje davkov. Razvrednotenje lire je prekinilo vsa naša lesno trgovino z Italijo, kar bo zlasti občutila Slovenija.

V Münchenu je umrl v torek madžarski ministrski predsednik gosp. Gyula Gömbös. Ves poveljni čas je bil Gömbös vodilni madžarski politik. Trdno je držal prijateljstvo z Nemčijo, Italijo in Avstrijo. Najsvetlejša točka njegovega vladanja je bil odločni nastop proti cesarju Karlu ko je z letalom prišel na Madžarsko. Naši državci ni bil naklonjen, saj je z njegovo vednostjo nastalo zarotniško gnezdo v Janka pusti.

Najvažnejši dogodek v naši notranji politiki je bil vstop večjega dela Jevtičevega

kluba v JNS, kar bo gotovo mnogo pripomoglo k poživljenju dela v narodnem predstavništvu v smislu smernic ki so se izkazale najučinkovitejše in najboljše poraštvo za blagor države.

DOPISI

POLJANSKA DOLINA. (Razne tegobe in drugo.) Po zadnjih krasnih, toplih naranost vročih septembrskih dnevih, ko so nekaterniki še iskali blada s kopanjem v Sori, se je vreme brez noč prevrglo z vročine v mraz. Ne le, da smo dobili dež, ampak tudi sneg na Blegašu, Starem Mladem vrhu in Koprivniku, kjer ga je zapadlo več decimetrov, pobelil je bil najnižje hribe, kjer pa je hitro zginil. — V nedeljo zjutraj je bila dolina vsa bela od prve letošnje snega. Škode ravno ni napravila velike, vendar več kot pa koristi, kajti tudi ajda, za katero se je najbolj bati, je že dozorela, da ji ne škoduje toliko, deloma je pa že požeta. — Predelek ajde kakor sloh vsa letina v dolini, bo spodnja. Kaj malo je bilo letos jabolk v dolini.

TOINE BRDAR:

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

Tega se je najbolj bal grof Hugo. Od tistega večera, ko je Kolarjev Jurij prisluškoval v senčnici njegovemu pogovoru s Pavlo, ni imel več mirnega trenutka. Hugo sicer ni vedel kdo je poslušal, ker je Jurij hitro zbežal, toda kmalu se je prepričal, da ni mogel biti nihče drug kakor Kolarjev Jurij.

Nekaj dni nato, ko je Cvetka že odšla iz vasi, je stal Hugo v svoji sobi in srepro gledal uradno listino, ki ga je vabila na sodišče. Ustnice so mu prebledevale in roka se mu je tresla.

»Ce me je morda vendar izdala«, je mrmral Hugo. Ne, tega se ni upala. In če se je? Potem? Kaj potem?»

Ta misel ga je mučila. Iznenada pa so se odprla vrata in eleganten gospod je stopil v sobo. Hugo ga je plašno pogledal, kakor bi ga bil presenetil pri tatvini.

Ta gospod je bil detektiv Filip Smit, ki je bil priča preiskave v gradu in ki je bil poleg tudi takrat, ko so Stanka zaprli.

Hugo je bil tako zmeden, da ga v prvem trenutku ni spoznal.

»Kaj? Kaj hočete?« je hripavo zajecjal grof, detektiv pa ga je mirno, ostro pogledal in pri tem opazil, da stiska Hugo krčevito v rokah sodnijsko povabilo.

»Hotel sem vas samo prositi, gospod grof, da bi me vzeli v svoj voz, ker se peljete v mesto«, je dejal detektiv in stopil bliže.

»A, tako?« se je oddahnil Hugo. »Vi ste gospod, gospod...«

»Smit!« je pomagal detektiv.

»Gospod Smit, saj res. Nisem vedel, da ste tu. Ali imate kaj opraviti v gradu?« je pozorno vprašal.

»Da, gospod grof! Dekle je bilo večera, že zaslišano pri preiskovalnem sodniku!«

»Katero dekle?« se je na vidno začudil Hugo, čeprav je vedel, kdo je to dekle.

»I, no, gostinčarjeva hči, ki je baje povedala Kolarjevemu Juriju marsikaj zanimivega. Saj poznate to dekle, gospod grof, ali ne?«

»Ne razumem, kaj mislite!« je prevzetno odgovoril Hugo. »Ali je to morda v zvezi z vabilom, ki sem ga dobil?«

»Seveda. Saj ste bili — da, v torek zvečer je bilo — tam v gorski kotlini, gospod grof, in ste govorili z dekletom!«

Samo detektivovo oko je moglo spoznati, da je postal Hugonov obraz za spoznanje bolj blede. Toda zločinec se ni dal zмести in je trdovratno tajiti:

»Pojasnite mi vendar, gospod, kaj hočete s tem namigavanjem?«

»Obžalujem, gospod grof, da sam ne vem nič natančnejšega,« je vljudno odgovoril Smit.

»Kolikor sem slišal, je dekle potrdilo besede Kolarjevega Jurija.«

Hugo je po teh besedah skoraj omahnil. S tresočo se roko se je prijel za stol.

lini, četudi so ta panoga sadja goji v dolini od pamtveka z največjo vneto in daje dolina kaj zlahkno sadje in za katero se strži ob dobri letini prav lepe dohodke. Drugače je v dolini bolj mrtvo, glavni vir dohodkov in zaslužka pri lesu in prodaji živine je usahnil zadnja leta, a nadomestila ni. S tem, seveda, propada tudi vsakovrstna obrt in rokodelstvo. — Pri vsem pa, lahko se reče, napreduje v zidanju novih stavb. Nekoliko vpliva ima k temu tudi to, ker se dolina razvija v poletno letovišče. — Četudi smo v težkih časih, se naš Sokol le giblje. Pripravlja se na igro »Vesela božja pot«, katera igra je jako zabavna in nima nič slabega, kakor bi si ta in oni predstavljal po naslovu. Pridite tedaj, da se razvedrite in nasmehnete ne bo vam žal!

ST. JANŽ PRI VELENJU. (Volitve.) Kakor drugod po Sloveniji bodo tudi v St. Janžu pri Velenju dne 25. t. m. občinske volitve. Listi bosta dve. Dosedanja večina je sestavljena gospodarsko listo z nosilcem g. Plešnik Jakobom, posestnikom iz Pirešice. Na listi so zastopniki vseh slojev in iz vseh krajev občine, tako da so izbrani res najboljši možje, kar bodo tudi ostali upoštevali. Druga lista je IRZ.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na zadnjem mariborskem sejmu so bile sledeče cene: Debeli volji Din 4 do 4.50, poldebeli 3.50 do 4, plemenski 3.60 do 4, biki za klanje 3 do 3.50, klavne krave debele 3.90 do 4.15, plemenske krave 3 do 3.50, krave klobasarije 1.70 do 2, molzne krave 2.25 do 3, breje krave 2.75 do 3.50, mlada živina 3.25 do 4, teleta 5 do 6.

SVINJE. Na zadnjem mariborskem sejmu so se prodajali: Mladi prašiči 5 do 6 tednov stari 60 do 110, 7 do 8 tednov 135 do 165, 3 do 4 mesece 170 do 240, 5 do 7 mesecev 250 do 360, 8 do 10 mesecev 370 do 550, 1 leto 560 do 920, 1 kg žive teže 6.75 do 8, mrtve teže 9 do 10 Din.

VINO. Pričela se je malenkostna kupcija z novimi vini, oziroma mošti, začasno pa največ s portugalcko, ki so jo prejšnji teden

Tako se je torej zgodilo to, česar se je bal. Dekle ga je izdalo! Stemmilo se mu je pred očmi.

Tedaj je stopil k njemu detektiv, ga prijel za roko in ga prijazno vprašal:

»Ali vam je slabo, gospod grof?«

Hugo se je takoj zavedel. Zmajal je z glavo in obrnil detektivu hrbet, kakor bi bil hotel nekaj poiskati med papirji na mizi.

Čutil je detektivove ostre poglede in moral je nekaj reči:

»Zdi se mi, da hočete vse narediti zanimivejšo,« je napolned dejal z zanimljivim glasom. »Jaz — kakor rečejo — še zmerom ne razumem, kaj mislite. Hvaležen bi vam bil, če bi mi mogli to pojasniti.«

»Ni drugega vam ne morem povedati, gospod grof. Pojasnila boste dobili na sodišču. Z vašim dovoljenjem vas bom spremljal.«

S temi besedami je detektiv odšel iz sobe. Globoko se je oddahnil Hugo, kakor bi se mu bil težak kamen odvalil s prsi. Na tihem pa je preklinjal detektiva.

Smit je med tem odšel po glavnih stopnicah skozi ogromno vežo in se obrnil proti sobam rajnega grofa.

Ko je hotel odkleniti vrata, je prihitel iz sosednega hodnika stari sluga Valentin in dejal:

»Kaj pa iščete tu motri?«

Detektiv je prijazno prosil starca, naj ga spremlja, in oba sta stopila v sobo.

Smit se je ustavil v pisarni umrlega grofa, kjer se je bil odigralo malo pred nesrečo prizor med grofom Stankom in očetom. Slu-

Razne poti

in ta teden povsod natrgali. Kvaliteta je dobra, množina pa komaj polovična v primeri z lanskim letom. Zato je tudi cena višja, in sicer od 4.50 Din. navzgor. Splošna trgatav se je pričela ta teden, ker ponekod je pričelo grozdje vsled dežja in nizke temperature precej gniti. Kakšne bodo povprečne cene, se sedaj še ne more ugotoviti, vsekakor pa bodo višje od lanskih. Tudi v Dalmaciji postajajo cene čvrstje, ker je izpad večji, nego se je prvotno mislilo. Izjemo v nizkih cenah dela, kakor vedno, je Banat. Kljub temu je pa zanimanje za domača vina večje, ker so bolj prijetna in bolj prilagodena okusu naših konsumentov.

HMELJ

V hmeljski kupčiji je tudi zadnjih štirinajst dni bilo stalno bolj ali manj živahno zanimanje in povpraševanje za vse vrste blaga. Cene so se nadalje učvrstile, in sicer za izbrano prvovrstno blago na 27—28 Din, prvovrstno 25—26 Din, dobro srednje 23—24 Din, slabo srednje 19—20 Din in za slabše do 18 Din za kg. Zaključna tendenca je čvrsta zlasti za najboljše blago, ki je že redko in le še v prav čvrstih rokah. Računa se, da je prodanih doslej iz prve roke že nad 85% letošnjega pridelka.

Iz Zateca (ČSR) poročajo, da se živahno nakupovanje nadaljuje in so se cene ponovno za malenkost dvignile na 600 do 1025 (22 do 37 Din za kg) Kč za 50 kg. Po sedanjih

cenitvah je v žateškem okolišju prodanih 70% pridelka, na Poljskem 60%.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (s prištetjo premijo):

- 1. holandski goldinar za 22.87 do 22.73 Din;
- 1. nemško marko za 17.43 do 17.57 Din;
- 1. angleški funt za 220.50 do 222.60 Din;
- 1. ameriški dolar za 43.25 do 43.62 Din;
- 100 francoskih frankov za 202.82 do 204.26 dinarjev.

Avstrijski šilingi v privatnem kliringu so bili po 8.47 Din. Vokna škoda se je trgovala po 385 do 362 Din., investicijsko posojilo pa se je prodajalo po 78 Din.

Sejmi

- 11. oktobra: Ljutomer (samo za živino), Radeče pri Zidanem mostu, Kranjska gora;
- 12. oktobra: Št. Vid pri Stični, Semič, Teharje, Oplotnica;
- 13. oktobra: Kamnik, Kaplja, Sv. Lenart pri Št. Ilju pod Turjakom;
- 15. oktobra: Loče pri Poljčanah, Murska Sobota, Nadlesk pri Ložu, Planina pri Sevnici;
- 16. oktobra: Kočevje, Sv. Filip v Veračah;
- 17. oktobra: Loka pri Zidanem mostu, Pristava (Sv. Ema)

Drobne vesti

— **Pravilnik o izvrševanju uredbe o kmetških dolgovih.** Na temelju člena 55 uredbe o ureditvi kmetških dolgov je kmetijski minister pooblaščen izdati sporazumno s pravosodnim, finančnim in trgovinskim ministrom pravilnik za izvrševanje te uredbe. V ta namen je bila te dni v kabinetu pomočnika poljedelskega ministra prva seja komisije gori imenovanih ministrov. Pravilnik mora biti izdelan do 1. novembra.

— **Slaba vinska letina tudi v Dalmaciji.** Iz Šibenika poročajo, da bodo po nekaterih krajih severne Dalmacije pridelali letos za 60% manj vina kakor druga leta. V nekem okraju ga pridelujejo druga leta 300 vagonov, letos ga bo pa komaj 50. Zadnje dni pa še dežuje, da grozdja ne morejo obirati.

— **Hmeljarsko društvo za dravsko banovino s sedežem v Žalcu.** Že svoječasnno smo poročali, da je banska uprava s svojim odlokom z dne 20. marca 1936 razveljavila redni občni zbor Hmeljarskega društva, ki se je vršil dne 26. marca 1933. S tem je banska uprava po preteku skoro treh let razveljavila tudi na občnem zboru izvršene volitve in vse sklepe, ki so bili storjeni na takratnem in na poznejših občnih zbora in društvenih sejah. Proti temu ukrepu banske uprave je bila vložena pritožba na notranje ministrstvo, ki je pa z odlokom z dne 10. septembra 1936. pritožbo zavrnilo in odločbo banske uprave

ga Valentin je odrinil zaveso, da je bil prostor dobro razsvetljen.

Filip Smit se je obrnil naokoli. V sobi je bilo še vse prav tako, kakor na dan preiskave. Ker so bile sobe zaklenjene, menda ni nihče prišel vanje. Tako je mislil stari Valentin, ki je žalostno opazoval stol, na katerem je bil sedel njegov nesrečni gospodar, ko ga je dobil mrtvega.

Detektiv je odšel v delavnico in tudi tam vse natanko pregledal.

Posebno pozorno je opazoval umivalno mizo, na kateri so našli steklenico s strupom. Z velikim povečalnim steklom je ogledoval marmornato ploščo. Na plošči je bilo na debelo prahu, na robu pa so se poznali odtiski prstov.

Torej je bil nekdo v tej sobi, čeprav je bila zaklenjena. Ti odtiski v prahu so to jasno dokazovali, ker jih prej ni bilo.

Kdo je skrivaj prišel sem in s kakšnim namenom?

Odtiski so bili taki, kakor bi bila ta oseba pokleknila poleg umivalnika in se nehotite prijel z levo roko za rob marmornate plošče. Bila je majhna, a vendar moška roka.

Ko se je detektiv približal tiom, je opazil na tleh kapljo sveče.

»Aha,« si je mislil. »Ponoči je bil tu in si je svetil s svečo. Voščena sveča je bila. Rad bi vedel, kaj je prav za prav iskal tu.«

Smit je pokleknil na tla prav tako, kakor je to storil neznanec, in je pogledal pod umivalnik, kjer se mu je nekaj zableščalo. Po-

bral je svetlo stvar. Bil je zapestni gumb z grofovsko krono in črkama S.S.

Ker ni našel detektiv nič več zanimivega, se je vrnil v pisarno, kjer je bil ostal stari sluga. Temu je pokazal najdeni zlati gumb in vprašal, čigav je.

»Last grofa Stanka je!« je odvrnil stari in se začudil. »Saj so na gumbu vrezane njegove začetnice. Kje pa ste ga dobili?«

»Tako? Ali veste prav zanesljivo, da ga je imel grof Stanko?«

»Seveda! Te gumbe prav dobro poznam, ker jih je dobil lani od svojega očeta za rojstni dan.«

Smit je zamišljeno vtaknil dragoceni gumb v žep. Vsiljevalo se mu je vprašanje, ali je izgubil grof Stanko gumb takrat, ko je dal očetu vodo, pomešano s strupom. Njegov obraz se je zmrčil in zresnil. Čedalje več dokazov za grofovo krivdo se je nabiralo. Ta gumb je bil spet važen dokaz.

Detektiv se pa svoje najdbe vendar ni vesell. Ničesar ni rekel, ampak je odprl omaro za kemikalije, kjer je imel grof shranjeno stekleničico s strašnim strupom. Smit je brskal okoli po omari. Njegovo pozornost je zbudila škatlja fotografških plošč.

»Ali se je grof ukvarjal s fotografiranjem?« je vprašal starega Valentina.

»Da. Največkrat je fotografiral tu v sobi pri umetni luči. Tudi tisti večer je hotel nekaj fotografirati. Aparat sem mu bil pripravil tu na mizo.«

»Ali se je stari grof sprl s svojim sinom, preden je fotografiral ali pozneje?«

»Ne, takrat, ko se je sprl, še ni fotografi-

ral. Jaz sem bil malo prej pri nem. Pozneje pa ubogi gospod pač ni več prišel do dela.«

Filip Smit je pozorno poslušal starčeve besede. Nenavadna misel mu je silila v glavo in vprašal je:

»Kje je ostal aparat?«

»Postavil sem ga stran, ko smo našli grofa mrtvega.«

»Prosimo, pokažite mi, kje je zdaj.«

Trudno in počasi je stopil stari proti stenski omari, jo odprl in pokazal majhno omarico, ki je bila zagrnjena s črnim blagom.

Detektiv je vzel aparat iz omare, odgrnil črno blago in vse natanko pregledal.

»Grof je moral še pred smrtjo fotografirati,« je dejal Smit. »Glejte, da je aparat pripravljen. Objektiv je zaprt in zato ni mogla pozneje priti nobena luč poleg.«

Staremu Valentinu se je zdelo prav vseeno, ali je rajni grof tik pred smrtjo uporabljal fotografski aparat, ali ne. Nakakor ni mogel razumeti, zakaj je detektiv tako natančno preiskoval aparat. Da, Smit je celo vzel ploščo in jih spravil v žep.

Nato je spet vzel aparat in ga postavil na staro mesto. Omaro je zaklenil in vzel ključ s seboj. Stari se je silno čudil njegovemu nenavadno čudnemu vedenju.

»Brez skrbi bodite!« ga je potolažil Smit. »Videti hočem, kaj je bilo fotografirano pred smrtjo vašega gospodarja.«

Stari je očitalje pogledal detektiva in mu žalostno dejal:

»Ali mislite tudi vi, da je storil njegov sin ta strašni zločin? Ubogi Stanko!«

v polnem obsegu potrdilo. Notranje ministrstvo v svoji odločbi poudarja, da je banska uprava izdala svojo rešitev z namenom, da upostavi zaupanje v upravna oblastva in s tem upostavljeno stanje pred 26. marcem 1933. Razveljavljena so tudi pravila Hmeljarškega društva za dravsko banovino, ki je postalo zopet Hmeljarsko društvo za Slovenijo. Posle sedanjega predsednika g. župana Rudolfa Lorberja, ki je po smrti g. Franja Roblčka skozi dolga leta posvečal hmeljarstvu vso skrb in svoje bogate izkušnje, je prevzel te dni prejšnji društveni podpredsednik celjski župan g. Mihelčič. Proti odločbi notranjega ministrstva pa je vložena iz vrst hmeljarjev Savinjske doline pritožba na državni svet v Beogradu, ki bo o teh ukrepih upravnih oblasti dokončno razsodil.

80 odst. hmeljskega pridelka prodan'h

Banovinska hmeljska komisija je poročala 16. t. m. Pri stalnem zanimanju in povpraševanju za vse vrste blaga se nakupovanje letošnjega pridelka nadaljuje. Hmelj kupujejo po naslednjih cenah za kg: Izbrano prvovrstno blago 27—28, prvovrstno blago 25—26, dobro srednje 22—24, srednje 19—21, slabo srednje 16—18 in slabše do 15 Din. Prodanih je doslej že nad 80% letošnjega pridelka. Zaključna tendenca je zlasti za res izbrano prvovrstno blago zelo čvrsta.

== Sadno drevje naprodaj. Kraljevska banska uprava poroča: Kraljevska banska uprava je vzgojila na svojih kmetijskih zavodih 47.826 komadov visokih in 1.024 prtičnih jablan, 1.289 komadov visokih in 588 prtičnih hrušk, 1.140 visokih sliv in češpelj, 146 visokih črešenj in višenj, 887 prtičnih breskev in 516 prtičnih marelic. Ta količina prvovrstnega sadnega drevja se bo prodajala na kmetijskih zavodih od konca oktobra do marca prihodnjega leta po ceni 8 Din za komad. Pri večjem odjemu lahko določi uprava kmetijskega zavoda posebno ceno dogovorno z odjemalcem drevja. Sadno drevje se kupi ustmeno ali pismeno (koleka prosto) pri upravi zavoda. Da bo interesentom izbira sadnega drevja lažja so se obvestila vsa sreska načelstva, občine in šolska vodstva, koliko in katere vrste sadnega drevja so na razpolago pri posameznih banovinskih kmetijskih zavodih.

Starec se je skoraj razjokal. Skrij je svoj zasoljeni obraz v dlan in začel tarnati:

»Nihče, nihče ne verjame mlademu grofu, in vi, vi iščete proti njemu dokazov, ki naj bi ga ugonobili.«

»Ne, Valentin, samo resnice iščem,« je resno odvrnil detektiv. »V tolažbo naj vam povem, da ne verjamem, da bi bil grof Stanko kriv!«

Začudenje se je zaiskrilo v starčevih očeh in obraz se mu je zasvetil v upanju. Prijel je detektivovo roko in jo vroče stisnil.

»Potem naj Bog blagoslovi vaše preiskovanje!«

»Upajmo, da pojde vse gladko! Samo nekaj vas prosim: Molčite o tem, kar sem tu našel. Ponoči pridem spet. Ali morete narediti tako, da me ne bo nihče videl?«

»Da, lahko vam dam ključ od vrat, skozi katere navadno nihče ne hodi.«

»Dobro! Nihče ne sme tega vedeti. Pričakujte me po deveti uri!«

Po teh besedah sta šla detektiv in Valentin iz sob starega grofa.

Nista pa opazila, da se je ves čas plazil za njima človek, ki je slišal njuno slednjo besedo. Ko sta šla, je stopil iz svojega skrivališča s potuhnjenim nasmehom.

Bel je Hugonu vdani sluga Jože. Stiskal je pesti in tiho godrnjal:

»Stari hinavec! Kaj hoče z aparatom? Zakaj je vzel plošče s seboj? To nekaj pomeni? To moram izvedeti in pazil bom na nevarnega detektiva!«

Med tem pa je šel Filip Smit, nič hudega sluteč, po širokih stopnicah in hotel nada-

Pojasnila k uredbi o ureditvi kmečkih dolgov

Ali spadajo vsi vaški obrtniki in trgovci pod to uredbo?

Nikakor ne, temveč le tedaj, če plačajo več davka od kmetije (izvzemši zgradarino) kakor od obrti.

Kaj naj stori kmet, ko mu občina noče dati potrdila, da je kmet v smislu te uredbe?

Pritoži se naj na sresko načelstvo, ki bo prisililo občino, da mu izda ali potrdilo, da je kmet ali pa sklep, da odklanja izdajanje takšnega potrdila. Proti takemu sklepu je dopustna pritožba na sodišče, ki končno veljavno odloči o tem sporu.

Kaj naj stori kmet, če mu upnik odklanja sprejem potrdila, da je kmet?

Pritoži naj se na sodišče, ki bo preverilo potrdilo.

Ali zadostuje eno samo potrdilo za več upnikov?

Vsak upnik in celo tudi drugi zanimanec lahko zahteva od vas potrdilo. Najbolje je, da si preskrbi vsak kmet-dolžnik takšna potrdila čimprej na občini in jih izroči brez poziva svojim upnikom.

Imam dolg, ki je znašal 20. aprila 1932 380.000 Din. Z obrestmi vred je narasel sedaj na 506.000. Posojilnica odklanja sedaj zaščito, češ, da presega dolg 500.000 Din. Ali je stališče posojilnice pravilno?

Ni pravilno, ker uredba točno določa, da se izračuna višina kmečkoga dolga tako, da se izračuna dolg in neplačane obresti do 20. aprila 1932. Pozneje narasle in neplačane obresti se po odbitku (30 do 50 odstotkov) pripišejo prvotnemu dolgu.

ČUDODELEN ZDRAVNIK

Bolnik: »Pravite, da je moja roka že povsem dobra, gospod doktor?«

Zdravnik: »Da, lahko delate z njo, kar hočete, celo na gosli morete igrati, tako imenitno so se vam zrasle kosti in kite.«

Bolnik: »Prekrasno! Tudi na gosli bom tedaj lahko igral, čeprav jih še svoj živ dan nisem imel v rokah.«

ljevati svoje preiskovanje. Ko je zavil na hodnik, je zašumela pred njim svilen obleka in zagledal je baronico Elviro.

Na njegov prijazen pozdrav je razburjeno odvrnila:

»Slišala sem, gospod komisar, da ste tu. Ali vas smem prositi za kratek pogovor?«

Detektiv je šel za njo v sobo, iz katere je bila prav tedaj prišla. Elvira je morala imeti nekaj važnega na srcu. Mlada baronica je bila bleda kakor smrt in je le s težavo premagovala svoje razburjenje.

»Samo eno vprašanje, gospod komisar!« je dejala. »To zadevo morate preiskati. Ali ste že našli kaj takega, kar bi pričalo, da grof Sanko ni kriv?«

»Ne!« je odgovoril detektiv.

»Še zmerom ne? Usmiljeni Bog, saj je nedolžen, prisegam vam, da ni kriv! On ni storil strašnega zločina! On ne!«

»Je že mogoče, baronica, toda doslej govori vse proti njemu!«

»Obrekovanje — krivi dokazi! — Nič drugega ne govori proti njemu!« je nadaljevala Elvira in njena dolgo zadrževana strast je udarila na dan. Drhtela je po vsem telesu in solze so ji tekale po licu. Obupana je tožila:

»Še enkrat ponavljam: nedolžen je! Vse bom storila, da ga rešim. Povejte mi vendar, kaj naj storim? Kako naj mu pomagam? Zaupam vam!«

»Zahtevajte za svoj trud kar hočete,« ga je prosila Elvira in stopila bliže. »Vse, kar imam, vam dam. Dobili boste deset tisoč — dvajset tisoč goldinarjev, če bo treba. Vem,

Domače novosti

* **Atentat na poslanca.** Pretekli teden je bil izvršen atentat na narodnega poslanca JRZ Bogdana Milinčiča. Ko se je pozno zvečer vračal skozi vas Stublje pri Aleksandrovcu v župskem srezu, je doslej še neznan napadalec oddal nanj več streliv in ga smrtno nevarno ranil na glavi. V brezupnem stanju so poslanca Milinčiča prepeljali v bolnico, kjer je podlegel ranam. Napadalec oblasti še niso mogle izslediti.

* **Novi ljubljanski divizionar.** Dosedanji komandant dravske divizije, general g. Peter Nedeljković je imenovan za inspektorja konjenice, za poveljnika naše ljubljanske divizije pa pride general g. Laza Tonič.

* **Cestarij dobe nove zastavice.** Pred kratkim so cestarij na banovinskih cestah v smislu uredbe še iz leta 1929 dobili rdeče zastavice, ki jih morajo vedno nositi s seboj, da jih cestni nadzornik in drugi nadzorni organi takoj najdejo na cestah. Cestarij po navadi zataknejo te zastavice ob cesti na kraju, kjer delajo, pogosto pa tudi vidiš rdečo zastavico pritrjeno na samokolnici, kjer porosno vihra, ali pa jo celo cestar nosi na hrbtu. Ker se rdeče zastavice niso obnesle je banska uprava zdaj odredila namesto rdečih žolte zastavice. Torej avtomobilisti in vozniki: Rdeča zastavica na cesti pomeni zdaj spet samo nevarnost, žolta pa navzočnost cestarja.

* **Tihotapstvo živine čez mejo.** Na Remšniku so varnostni organi aretirali tri posestnike, ki so utihotapljali živino v Avstrijo. Pri zasliševanju so priznali, da so spravili preko meje samo dva para volov in eno kravo.

* **Obsojen ponarejevalec kovancev.** Ključavničar, 64letni Jakob Gaberšek, ki je bil že l. 1934 obsojen zaradi ponarejanja 50dinarskih kovancev, je bil obsojen še dodatno na eno leto robije, ker so pri njem našli orožniki v Velesovem 5 ponarejenih kovancev po 50 in 8 po 20 Din. Sprva je bil Gaberšek od orožnikov aretiran zaradi suma, da je izvršil neko večjo tatvino, pa so pri njem dobili falsifikate.

* **Spopad z divjim lovcom.** V lovišču posestnika Franca Kasjaka pri sv. Lovrencu na Pohorju je nastal spopad med lovskim ču-

da bi dal grof Stanko polovico svojega premoženja tistemu, ki bi ga rešil sramote in tega gnusnega suma. Ali hočete denarja od mene?«

Ponosna baronica je postala vsa ponižna iz ljubezni do moža, ki je po nedolžnem trpel. Celotni detektiva so ganile njene prošnje in solze. Da bi jo potolažil, ji je rekel:

»Obdržite denar, baronica. Vseeno bom storil svojo dolžnost. Naredil bom vse, kar je mogoče, da bom dobil dokaz njegove nedolžnosti!«

»Hvala! Tisočkrat hvala. Zdaj spet upam!«

»Ne upajte preveč, baronica. Ali ne morete navesti ničesar, kar bi mu sum zmanjšalo?«

»Ne, prav ničesar! Samo svoje prepričanje!«

»Nekaj mi povejte: ali veste, ali je bila Pavla ob uri smrti tu v gradu?«

»Kaj pa mislite?« je prestrašeno vprašala Elvira.

»Nič. Samo to bi rad vedel, ali ste videli to dekle tu?«

»Nisem je videla.«

»Potem tudi ne morete ničesar pojasniti. Ali vam je znano, da ima grof Hugo razmerje s tem dekletom?«

»O tem ne morem ničesar povedati.«

»Dobro,« je dejal Smit in končal pogovor. »Potem bo pa treba na drugačen način zadevo pjasniti. Zdaj moram iti v mesto, baronica. Upam, da vam bom kmalu lahko prinesel kakšno dobro novico.«

(Dalje.)

vajem Martinom Turkom in nekim 36-letnim divjem lovcem. Divji lovec je streljal na lovskega čuvaca, vendar ga k sreči ni zadel. Ko je Turk odgovoril s strelji iz lovske puške, je divji lovec izginil.

* **Milo se od mila razlikuje.** O tem se boste najbolje prepričali, ako predčasno morate nabavljati novo perilo. Za pranje vzemite zato samo Schichtovo Jelen milo, ker ste lahko uverjeni, da je izdelano iz najboljših surovin; je štedljivo pri uporabi in varuje Vaše perilo.

* **Velika preiskava v jetnišnici v Kosovski Mitrovici.** Iz zaporov okrožnega sodišča v Kosovski Mitrovici je nedavno utekel vodja razbojniške tolpe Redžep Hajdar, beg pa je poizkusilo tudi 27 drugih nevarnih zločincev, ki so v zaporih čakali na razpravo in sodbo. Hajdar je prebil močne okove in utekel. Okove pa so, kakor se je izkazalo zdaj med preiskavo, pilili še drugi nevarni zločinci in samo po naključju jim ni uspelo, da bi bili utekli kakor Hajdar. Zločinci so dobivali v zapor pile in tudi orožje. Uvedena je bila takoj temeljita preiskava, da se ugotovi, na kak način je bilo to mogoče. Znano je že, da je razbojniku Hajdarju pomagal pri begu znani vlomilec iz Beograda, ki je znan pod imenom »Majmunac«. Ta največji vlomilec in žepni tat, kar jih je bilo doslej zabeleženih v sicer bogati kroniki kriminala na področju Beograda, čaka v mitroviških zaporih že blizu dve leti na razpravo. Nevarni zločinec je dobil bogzna od kod v zapor najboljše priprave za razbijanje okovov. Nekaj tega orodja so našli, ostalo pa še iščejo. Zanimivo je, da so nekaj pil in klešč našli med preiskavo v prostorih džamije, ki stoji blizu jetnišnice. Zaradi te najdbe domnevajo, da so tihotapili orodje baš iz džamije v jetnišnico. Hodža je bil zališan, zatrjuje pa, da ne ve ničesar o pomočnikih nevarnih zločincev.

* **Dva požara.** Nedavno je na podstrežju posestnika Valentina Leskovarja v Cirkovcah nastal požar, ki je uničil del hiše in se razširil na gospodarsko poslopje. Škoda znaša okoli 25.000 Din in je krita z zavarovalnino. Gasili so domačini in gasilci od Sv. Lovrenca in iz Apač. Pravtako je te dni nastal požar pri posestniku Francu Metličarju v Gerečji vasi in je tudi tu zgorelo vse gospodarsko poslopje, seno, pridelki. Škoda znaša okoli 20.000 Din, ter je delno krita z zavarovalnino. Na pomoč

so prihiteli gasilci iz Gerečje vasi in Hajdine.

* **74-letna žena rodila sina.** V vasi Martinu (ivanjska občina) blizu Bjelovara je rodila 74-letna kmetica Ana Šipož zdravo moško dete. Ta dogodek je velika senzacija za ves okoliš. Zdravstveno stanje matere in otroka je odlično. Porod je zbudil senzacijo tudi v zdravniških krogih in so že mnogi zdravniki obiskali 74-letno porodnico. Zdravniki pravijo, da se taki primeri le redkokdaj dogajajo, ljudstvo pa seveda govori o čudežu. Oče, ki je star že blizu 80 let, je zadovoljen in ponosen. Posebno zanimivo pa je to, da niso niti najožji sorodniki opazili da je stara kmetica v blagoslovljenem stanju šele, ko so jo popadli krči, so poklicali vaško babico.

* **Smrtonosen padeč.** Posestnikov sin Ivan Jaušovec iz Apač je tako nesrečno padeč s hleva, da si je strl hrbtenico in da je na posledicah poškodb umrl.

* **Divjaški napad na cesti.** Ko se je peljal 26letni Franc Sivka iz Prožinske vasi nedavne noči s kolesom na delo v cinkarno, sta ga napadla dva neznana napadalca ter ga pobila s krepelci na tla, tako, da je obležal nezavesten. Šele nekemu mimovozečemu se avtomobilistu se je posrečilo, da ga je spravil k zavesti in ga odpravil na njegov dom. To je že drugi nočni napad na tega delavca.

* **Tatvina.** V Ljutomeru so pesniku Cvetku Golarju neznani tatovi odnesli dva panja čebel, ki ju je potem vse z raztresenimi satniki našel lastnik po njivah, tatovi pa so med odnesli.

* **Ponarejena zavarovalna policia.** Ze lani se je zglasil pri zasebnici Alojziji Šternovi v Razvanju pri Mariboru neki Jože Gosak, ki se je izdajal za agenta zavarovalne družbe »Croatia«. Šternova se je dala pri njem zavarovati in vsak mesec je prišel, da je kasiral mesečni prispevek 50 Din. Šternova je zavarovala tudi svojo sestro Marijo, ki pa je pozneje umrla. Ko se je Šternova zglasila pri podružnici »Croatie«, da bi izplačali sestrično zavarovalnino, so ji povedali, da nimajo niti njenega niti sestrinega imena v seznamu zavarovancev. Gosak je ponaređil zavarovalni polici Šternova je oškodovana za 1.070 Din.

* **Huda nesreča slikarskega pomočnika.** 47-letni slikarski pomočnik Pasero Bogomir s Sp. Hudinje je bil zaposlen pri trgovcu s

stroji Gobcu v Gaberju s pleskanjem strojev. V ponedeljek je pa padel 12 metrov globoko z lestve in si je pri padcu prebil lobanjo, nalomil desno nogo, zlomil 3 rebra, in zbil 9 zob. Hudo ranjenega so z rešilnim avtomobilom prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **V zadnjem trenutku so ga rešili iz Savinje.** Pri regulaciji Savinje v Tremerju gradijo sedaj začasni most čez reko. Pri tem delu je bil zaposlen tudi 19-letni delavec Ladislav Umek iz Ostrožnega. Ko je Umek v sredo prevažal po vodi s čolnom kole, je padel kol iz čolna v Savinjo. Umek je skočil iz čolna, da bi ujel kol, pri tem pa ga je pograbil vrtnec in potegnil pod vodo. Drugi delavci so takoj izvlekli Umeka iz vode. Nezavestnega Umeka so prepeljali v celjsko bolnico.

* **5000 tajnih vlačug v Zagrebu.** Zagrebška policija prireja pogosto racije, da zatre vlačuganje, ki se je silno razpaslo. V Zagrebu je zdaj okrog 5000 tajnih vlačug in izključena je vsaka zdravstvena kontrola nad njimi. Policijski ukrepi ne morejo doseči pravega uspeha. Drugo veliko socialno zlo Zagreba so berači in mladoletne potepinke.

* **Lokomotiva razbila poltovorni avto.** Pri železniških zapornicah na progi med Litijo in Savo je brzovlak št. 47 zadel pretekli četrtak v poltovorni avto in ga vrgel v jarek, kjer se je avto razbil. Potnika Ivan Globevnik od tvrčke »Bonbon« iz Ljubljane in njegov oče sta si z naglim odskokom rešila življenje. Vzrok nesreče: Globevnika sta hotela z avtom čez progo, kjer sta zapornici 22 m narazen. Ko sta se neenakomerno spuščali, je druga zapornica zajela tovorni avto, da se je ustavil, v tem pa se je že približal vlak v smeri od Ljubljane in med tem ko sta potnika odskočila, je lokomotiva odbila avto v betonski jarek, kjer se je razbil in se je vsa zalogla bonbonov, čokolade in peciva razsula na jarku, da so imeli otroci veliko gostijo. Škoda znaša 50.000 Din, je pa vsa sreča, da sta se oče in sin rešila.

* **Smrt po padcu z drevesa.** Pred dnevi so iz Spodnjih Kosez pri Lukovici v kamniškem okraju pripeljali v ljubljansko bolnišnico 18-letnega posestnikovega sina Maksa Cepudraka je doma obiral hruške, pa je tako nesrečno padel na tla, da si je zlomil hrbtenico. Kljub najskrbnejši negi na kirurškem oddelku je Cepuder poškodbi podlegel.

3 USODNIH 5 MINUT KRIMINALNI ROMAN

»Tedad se je moral zločin izvršiti v teku tistih 16 minut.«

»Ali oblastva še ne vedo, kdo je zločinec?«

»Ne. Nihče ni videl vstopiti morilca v hišo in tudi ne, kdaj jo je zapustil. Kolikor se sploh da govoriti o nekem sumu, je ta naperjen edinole proti doslej neznanu osebnosti, ki je vzela z bankirjeve pisalne mize fotografijo neznanne mlade dame.«

Vera Planinčeva je dvignila glavo. »Fotografijo mlade dame? Ali morda fotografijo mlade dame, ki je bila v okviru poleg drugih fotografij na mizi?«

»Da, tisto fotografijo! Gre po navedbah bankirjevega sluga za neko 18-letno dekle z zelo svetlimi lasmi.«

»No, potem vam lahko rečem, da je ta sum na zelo krivih potih,« je odvrnila hitro in živahno. »Fotografije ni vzela kakšna neopravičena oseba, temveč jo je gospod Koren sam snel iz okvira in jo izročil meni.«

Sever je začutil, kakor bi ga nekaj zaboljelo v prsijh.

»Oprostite, gospodična, če se vam bo čudno zdelo vprašanje, ki ga bom vam zdaj zastavil. Besedo vam dam, da nimam nikakih slabih namer. Fotografija je predstavljala vas, kajne?«

Videlo se je, kakor bi jo to vprašanje neprijetno zadelo. Malo je skrčila svoje obrvi in izraz njenega obraza je postal hladnejši.

»Ne,« je odvrnila. »Ni bila moja slika! V imenu neke druge dame sem šla k bankirju, da bi zahtevala od nje tisto sliko in več e številno pismo. Po kratkem upiranjju mi je oboje izročil in zapustila sem ga, ker je bila moja naloga končana. Ali vam to pojasnilo ne zadostuje?«

»Nisem jaz tisti, ki zahteva takšna pojasnila. Verjemite mi, gospodična Planinčeva, gre za nekaj čisto drugega kakor samo za zadostitev moje radovednosti.«

»To se sliši tako strašljivo, gospod Sever. Za kaj pa gre prav za prav?«

»Dovolite mi, da vam ne odgovorim takoj, in poizkusite vsaj za nekaj minut pozabiti, da sem vam skoraj tujec. Gotovo nimam pravice zahtevati od vas prijateljstva in zaupanja, toda okoliščine me vendar silijo, da govorim nasproti vam zaupno kot prijatelj. Ne hudite se zaradi tega nad menoj in dovolite mi še eno samo vprašanje.«

»Vprašajte! Odgovora, ki vam ga lahko dam, se ne bom branila.«

»Vi ste poznali bankirja Korena že dalje časa?«

Brez zadrege je Vera zmajala z glavo. »Videla sem ga pred tistim zadnjim obiskom samo še enkrat prej.«

»Kljub temu je bil vidno presenečen, ko vas je zagledal. Ali je obstajalo — prosim vas še enkrat, da mi ne zamerite — kakšno sovražno razmerje med vama?«

»Vedel je, da sem prišla zato, da zahtevam od njega obračun za neko nečastno de-

janje. Spričo takih okoliščin seveda nisem mogla pričakovati, da me bo prijazno sprejel.«

»Ali je tista fotografija v vaših rokah?«

»Da. Vendar pa je ne bom nikomur pokazala. Prav tako tudi ne bom obširneje, kakor sem že, govorila o smotru svojega obiska pri bankirju. Zadostovati vam mora izjava, da gre pri tem za čast neke zelo blizu mi starije dame.«

»Meni bi taka izjava vsekako zadoščala. Preiskovalni sodnik pa, ki bo morda že jutri terjal od vas odgovore na ista vprašanja, se s tem brzkone ne bo zadovoljil.«

»Preiskovalni sodnik?« je ponovila osupla. Ali hočete s tem reči, da me nameravajo zaslišati na sodišču?«

»Sami vidite, da vas je nesrečna usoda po naključju zapletla v to žalostno zadevo. Bolj kakor vsakemu drugemu je potrebno vam, da se skrivnostni zločin čim prej razkrinka. K vam sem prišel, da vam ponudim svojo pomoč.«

Sever je govoril iskreno in prepričevalno. Vera je naenkrat razumela, da je zadeva resna. Vstala je in z globokim vzdihom rekla čvrsto gledaje Severju v obraz: »Osumljena sem torej, da sem morilka bankirja, kajne?« Tudi Sever je vstal in stopil bliže k njej, nato pa zašepetal:

»Nihče vas še ni osumil, gospodična Planinčeva, zakaj v tem trenutku sem jaz edni, ki ve, da ste bili takrat v bankirjevem stanovanju. Toda jaz ne verjamem, da bo ta obisk ostal za zmerom skrivnost. Zato po mojem prepričanju ne smete čakati, da bo oblastvo kakšne druge osebe in ne od vas samih. V va- o vašem sestanku z bankirjem poučeno od

* **Obsojeni strahovalci Prieklje.** Te dni je sedela pred mariborskim senatom petčlanska vlomilska in tatinska družba, sestojeca iz 4 moških in ene ženske. Ker so večkrat obiskovali posestnike iz vasi Trogovič, Sodinci, Senški vrh in Mihevcu in jim odnesli kokoši, poljsko orodje, koruzo in druge življenjske potrebščine, jih je državni tožilec obsodil kaznivih dejanj. Podjetnost in agilnost tatinske družbe je bila toliko, da so si našli še posebno prekupčevalko, ki je ukradene predmete spravljala v denar. Ko jim je državni tožilec večeraj ponovno izprašal njihovo vest, so nekatere grehe sicer priznali, druge pa trdovratno zanikali. Obsojeni so bili: 28-letni delavec France Škvorc 1 leto robije ter izgubo častnih državljskih pravic za dobo 3 let, 32-letni delavec Vinko Munda 4 mesece strogega zavora, pogojno za tri leta, 19-letni Mirko V. 2 meseca zavora, pogojno 2 leti, 48-letna posestnica Liza Vidrač 4 mesece zavora, pogojno 3 leta, ter 21-letni posestniški sin Franc Vidrač 2 meseca zavora, pogojno 2 leti.

* **Huda nesreča za dobro delo.** Te dni so pripeljal v ljubljansko bolnišnico 30-letnega brezposelnega tesarskega pomočnika Karla Zavrla iz Zavrha pri Litji v precej nevarnem stanju. Na cesti je srečal kmeta, ki je peljal voz gnoja na njivo, pa je v bregu grozila nevarnost, da se mu tovor prevrne. Kmet je poprosil, naj voz podpre. Breme je bilo pretežko in je tesarja pokopalo pod seboj. Tovor mu je zlomil hrbtnico, in je Zavrl v bolnišnici podlegel poškodbam.

* **Eksekutorja je zaprl v klet** neki posestnik v Selovcu, v Slov. goricah. Ko je prišel namreč k posestniku eksekutor Januša in hotel popisati dobrih vinske kleti, ga je posestnik kratkotalno zaprl v klet, češ da nima pravice, da bi popisal zaloge vina. Šele, ko so izvedeli za to orožniki, so eksekutorja osvobodili iz neprijetnega položaja. Zadeva bo imela svoj konec pred sodiščem.

* **Tragična smrtna nesreča** se je pripetila v Apačah. Zahtevala je življenje posestniškega sina Ivana Jaušovca, starega komaj 24 let. Jaušovec je popravljal streho gospodarskega poslopja. Nenadoma se mu je spodrsnilo in mladenič je tako nesrečno padel s strehe, da si je zlomil hrbtnico. Takoj so ga odpremili v bolnišnico, kjer je podlegel smr-

tonosnim poškodbam. Njegova tragična smrt je zbudila v tamošnji okolici vsesplošno sočutje.

* **Drzen vlom v Podlehniku.** Ivan Mauser, posestnik v Podlehniku v Halozah, je imel nedavno noč neprijeten obisk. Neznanci so vlomili in odnesli večjo količino masti, svinjskega mesa, dve novi obleki, razno posteljino in 300 Din gotovine v bankovcih. Skupna škoda je precenjena na 15.000 Dn. Razen tega so napravili vlomilci precejšnjo škodo na vratih in omarah, katere so popolnoma razbili.

* **Samomor.** Nedavno je izvršila samomor 40 letna Rozalija Zavrnik, stanujoča na Mestnem vrhu pri Ptujju. Radi nekega prepira je odšla v bližnji gozd. Ker je dolgo ni bilo nazaj, so jo šli iskat in jo našli obeseno.

* **Strašen razbojniški zločin v somborski okolici.** V Ridjici, nekaj kilometrov od Sombora, so še neznani razbojniki vdrli v hišo bogatega trgovca in uglednega posestnika Antona Steina ter s sekirami razsekali njegovo ženo Ano in mlado snaho Marijo. Stari Anton Stein in njegov sin sta se prejšnji večer podala na pristavo in razbojniki so morali biti o tem poučeni. Vedeli so, da sta v hiši samo stara in mlada gospodinja, ker se vsi ostali z gospodarjem vred mudijo na pristavi. Po strašnem umoru starke in mlade snah so razbojniki premetali vso hišo ter odnesli precej gotovine in raznih dragocenosti. Baš tedaj, ko so sosedje odkrili strašen zločin, sta se s pristave pripeljala domov stari gospodar in njegov sin.

* **Znamenje časa.** V Subotici so na dražbi prodajali hišo dr. Malagurskega, bivšega subotiskega mestnega načelnika. Hiša, ki stoji v središču mesta nedaleč od mestnega doma je bila cenjena na 2 milijona dinarjev. Na dražbi pa jo je kupil subotički trgovec Ilič za 300.000 Din.

* **Nepremišljena mladina.** Šolska mladina teka za vozovi in se nanje obeša. Oni dan so se neki novomeški dečki povzpeli tudi na zadnjo stran nekega avtobusa na ta način, da so se držali za rezervna kolesa. Ko je avtobus razvil brzino so se vsi dečki razen 10-letnega šolarja Pekola srečno spustili na tla. Pekola pa je zračni pritisk v loku vrzel na sredino mostu. Poleg zunanih je deček

dobil tudi notranje poškodbe, ki utegnejo biti nevarne. Taki primeri niso osamljeni in bi morali starši ter vzgojitelji mladino z vso strogostjo odvracati od nevarne razposajenosti.

* **Kača z dyema glavama.** Neki kmet iz Smuke je prinesel v kočevsko gimnazijo kačo z dvema glavama. Kača je smokulja in njeni glavi sta tesno skupaj. Nenavadno žival je prevzel v varstvo g. prof. Uršič. Takšen primer je v živalstvu med plazilci redek in za strokovnjake zelo zanimiv. Smokulja z dvema glavama bo gotovo uvrščena kot redka igra prirode v zbirko kakega znanstvenega zavoda. Pojav čudne kače je seveda podžgal ljudsko domišljijo. Tako pripovedujejo ljudje, da so prinesli v Kočevje mladega zmaja z dvema glavama.

* **Ujeta ptička.** Orožništvo v Varaždinu je uspelo ujeti brezposelna Kapuna Ignaca, pekovskega pomočnika iz Male Nedelje, in Plešiča Ignaca, ki sta nedavno kradla v župnišču v Gornji Radgoni. Po tej tatvini sta odšla še v Mursko Soboto in izvršila večjo tatvino.

* **Domači v trgatvi, domačija v ognju.** V Vopoščih pri Sv. Marku na Dravskem polju je ono jutro nenadno nastal ogenj pri posestniku Petroviču, po domače pri Peklarju Uničil mu je skednje. Ker ni bilo vetra, marveč nekaj dežja, in ker so takoj prispeli gasilci iz Bukovcev in Markovcev, se ogenj ni razširil, sicer bi lahko bil usoden za vso vas, v kateri so strehe še povečini krite s slamo. Od domačih star bili doma le dve dekletci, ostali so bili v trgatvi v Halozah. Ljudje sodijo, da so ogenj zakrivil cigani ki taborijo v neposredni bližini pogorelega skednja.

* **Požari na Dravskem polju brez konca in kraja.** V Cirkovcih je v noči od petka na soboto zopet gorelo. Posestniku Juriju Kmetecu je nogorelo gospodarsko poslopje z vsemi poljskimi pridelki in gospodarskim orodjem vred. Velika nevarnost je pretila stanovalniškemu poslopju in hišam sosedov. Zasluga domačih gasilcev je, da ni prišlo do večje nesreče.

* **Ponarejeni kovanci krožijo po Slovenskih goricah.** Pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah so se pojavili v prometu ponarejeni 50

šo korist bo, če se sami prostovoljno javite pri preiskovalnem sodniku.»

Sever je bil pripravljen na hud odpor, saj je čutil z njo, kako strašno je morala trpeti spričo zavesti, da ji je kruta usoda naklonila tako hud sum. Mladenka pa je ostala na njegovo začudenje čisto mirna.

»Če bo moje pričevanje za pojasnitev zločina potrebno, bom seveda izpovedala vse, kar bodo od mene zahtevali. Ker pa o morilcu in o umoru ne vem povedati ničesar, tudi ne spoznavam, zakaj bi se morala prostovoljno javiti na sodišče. Vi lahko javite obzvestvom vse, kar mislite da je potrebno javiti, in gospod preiskovalni sodnik naj me potem povabi na zaslišanje, če bo smatral to za potrebno.«

Hlad njenih besed je dokazoval Severu, da je začela mladenka postajati nasproti njemu nezaupna.

»Če bi mi vendar hoteli verjeti, da vam dobro svetujem,« je rekel toplo in prepričevalno. »Ni vseeno, ali pridete iz lastnega nagiba ali pa samo čakate, da vas pokličejo. Gotovo boste lahko dokazali preiskovalnemu sodniku, da vaš obisk bankirja Korena ni imel nikake zveze z umorom. Toda potrebno je, da dobi to prepričanje čimprej. Vsako zavlačevanje vam lahko napravi neprijetnosti in jaz bi rad od vas odvrnil vse sitnosti.«

»Torej vas ni nihče poslal k meni? Vi ste prišli v Tržič samo zato, ker mi želite dobro?«

»Tega vprašanja bi mi ne zastavili, gospodična Planinčeva, če bi mogli le slutiti, kako zelo ste me užabili.«

Še trenutek je oklevala, nato pa mu je po-

dala roko. »Oprostite mi neopravičeno sumničenje. Recite mi, kaj naj storim, in ravnala se bom po vaših navodilih.«

»Ali lahko že danes odpotujete?«

Vera je malo pomislila, potem pa prikimala. »Zdravstveno stanje moje matere se je k sreči izboljšalo. Zato jo lahko za nekaj časa prepustim naši zvesti služkinji. Seveda pa si bom morala izmisliti izgovor, zakaj moram odpotovati, kajti moja mati bi se strašno razburila, če bi ji povedala resnico. Povejte mi še samo, kako dolgo po vašem mnenju lahko traja moja odsotnost.«

V zadregi je Sever pogledal v tla. »Ker vas ne maram slepiti, vam v tem pogledu prav za prav ne morem ničesar reči. Morda bo z enkratnim zaslišanjem vse opraveno morda pa bo potrebno, da boste več dni na razpolago preiskovalnemu sodniku. Čimprej se javite pri njem, toliko prej bo vaša mučna zadeva odpravljena.«

»Dobro! Takoj bom govorila s svojo materjo... Pravkar pa mi je padlo nekaj na um, kar morda ni brez pomena. Ko sem namreč zapustila bankirjevo stanovanje, sem v veži srečala moškega, ki je prav tedaj prišel v hišo. Seveda ne vem, ali je obiskal bankirja ali pa morda kako drugo stranko v hiši. Izključeno ni, da bi on ne bil morilec.«

Očitno sama ni zelo verjela v pomembnost tega odkritja. Sever pa se je tega sporočila z veliko vznemirjenostjo oprijel.

»Ali ste moža natančno videli? Tako natančno, mislim, da bi ga mogli popisati?«

»Njegovega obraza se še čisto dobro spominjam, zakaj strmel je v mene na tako nesramen način, da mi je že nevolja nad nje-

govim obnašanjem pripomogla k temu, da sem si zapomnila njegove poteze. Imel je črne lase in črne oči. Sicer pa se mi je zdel skromen. V diti je bil kot trgovski pomočnik. Za zločinca bi ga po videzu ne mogla smatrat.«

»Vsekako je to toliko važno, da bo treba poiskati neznanca. Pritem pa se bo že pokazalo, kaj je z njim. Ali veste še kakšne druge podrobnosti, ki bi pripomogle k temu, da bi ga laže našli?«

Vera Planinčeva je skomignila z ramami. »Žal ne, ker se mi takrat ni zdelo vredno, da bi se več zanimala zanj. Ne morem vam niti povedati, ali je bil velik ali majhen, elegantno ali preprosto oblečen. Če naj torej samo moj opis pomaga odkriti ga, ga bodo, kakor se bojim, zaman iskali.«

»Če bi ga pa le našli, ali bi ga potem spoznali?«

»Na brž, zakaj raz imam izvrsten spomin za obraze, s katerimi sem imela kakorkoli opravka.«

»Oblastva bodo storila vse, da ga izsledijo. Za to bom že jaz poskrbel. Zdaj pa mislim, da se morate pripraviti za pot. Ali želite to kračko pot napraviti pod mojim varstvom?«

»Zelo sem vam hvaležna za prijazno nameru, vendar spričo teh okolnosti smatram za pravilnejše, da potujem sama.«

»Prav imate. Jaz se vem že z naslednjim vlakom. Samo rad bi še vedel, kdaj pridete vi.«

»Pred 23. uro ne morem prispeti. Nastala se bom pri sorodnikih Pečarjevih. K preiskovalnemu sodniku pridem jutri dopoldne.«

dinarski kovanci. Uvedeno je zasledovanje razpečevalcev in ponarejevalcev.

* **Smrtna nesreča na kamniški progi.** V nedeljo zvečer se je pripetila na kamniški progi nesreča, ki je zahtevala življenje mladega krepkega fanta. V Mengešu je v nedeljo popoldne gostoval nogometni klub »Sora« iz Dravelj. Zvečer so se draveljski fantje odpravljali na postajo. Drugi člani kluba so ob pravem času stopili na vlak, le 25 letni Albert Podobnik iz Dravelj se je zakasnil in ga je skušal še ujeti. Ko je tekel ob vlak, ga je lokomotiva butnila, da je odletel. Albert Podobnik je bil na licu mesta mrtev. Dobil je rano na senco, ki je bila sprtna, obenem si je razbil čeljusti. Domačini so truplo prepeljali v mrtvašnico na Homecu. Pokojni Albert Podobnik je bil usnjarski pomočnik.

* **Požar pod Urško goro.** Ogenj je uničil gospodarsko poslopje posestnika F. Jeharta v Pleševu. Škodo cenijo na 15.000 Din.

* **Huda nesreča ljubljanskega šoferja pri Petrovčah.** Perman Franc, šofer in mehanik pri pivovarni Union v Ljubliani, star 43 let in stanujoč v Ljubljani, Glinška ulica 9, je vozil oni dan s tovornim avtomobilom mimo Petrovč. Med vožnjo so ga udarila vrata avtomobila po glavi in je Permanu počela lobanja. Nezavestnega so prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **V krtini najdeni zaklad.** V sadonosniku Antona Weissa, posestnika na Ščavnici, je te dni krt naredil več krtin. V eni teh, ki jo je izpral dež so našli kovance srebrnike iz let 1832, 1833, 1834 in 1835 s sliko cesarja Franca I. in sicer 9. takozvanih dvajsetač (cvančerce). Vest o najdenih kovancih se je kaj hitro raznesla po vsej okolici in vsakdo je domneval, da je na tem mestu zakopan zaklad iz starih časov. Takoj prvo noč po najdbi je neznanec začel kopati na dotičnem mestu, da bi prišel do zakopanega zaklada, vendar se niemu delo ni izločalo, ker je našel le še dva kovanca srebrnika.

* **Vlom v lovsko kočjo.** Na Hrastniku v Selški dolini si je zgradil lesni industrijec Franc Dolenc svojo lovsko kočjo, ki je nastala te dni žrtev hreznosti vlomilcev. Vlomilci so razbili naokoli okno pri sobi nato pa vdrli v kočjo. Odnesli so vse, kar je bilo količkaj vredno, tako, da so vse prostore zelo udobno in lepo urejeni hišice temer-

lito izropali. Poleg številnega perila, razne posteljnine, pribora skled, loncev, skodelic in sličnega so se polastili tudi vseh zimnic tako da so ostale v sobi zgolj klopi, stranice postelj in miza. Vse drugo je šlo z lopovi, ki so napravili nad 6000 Din škode. Kljub temu, da orožniki storilce pridno zasledujejo jim še niso prišli na sled.

* **Vlomilci na delu.** V Svečini so vdrli neznanj tatovi v vinčarijo posestnika Karla Neubauerja ter odnesli 400 l vina, vrednega okoli 3000 Din. Prišli so v klet na ta način, da so najprej iztrgali železni križ na oknu, ter znotraj odprli vrata, skozi katera so potem odpeljali sod vina.

* **Še zmerom je Rusija vsa skrivnostna.** Le malo glasov pride iz nje in še ti so vsi spačeni. Tujci, ki prihajajo vanjo, jo včasih povzdigujejo do neba, včasih teptajo v tla. Ruska pisateljica Voinova je pred nekaj leti napisala knjigo »Pisani kamni«. Kritiki so se navduševali za njo: pisali o pisateljici, da je duhovita naslednica starih mojstrov — pisatelj iz velike dobe Tolstega, Dostojevskega in Turgenjeva. Počasi pa so te sodbe utihnile in nazadnje je bila knjiga v Rusiji prepovedana, češ da podaja razmere o sedanjih Rusiji preveč pretirano. Toda ta knjiga je medtem prodrla že po vsem svetu in vsi večji narodi jo imajo prevedeno. Splošna sodba je, da so »Pisani kamni« verno ogledalo moderne Rusije. Zato se je odločila založba »Evalit«, da izda letos to delo, ki je po svoji vsebini in zgradbi res nekaj edinstvenega. Knjiga je med desetimi, ki jih izda založba vsako leto in je izšla v prevodu Ludvika Mrzela. Razen nje sta izšla letos v isti zbirki roman poljskega moistra Zeromskega »Povest greha« in Lidije Merlinove »Ljubezenska pesem Azije«, pride pa še med drugim prav kmalu »Mantrap« Sinclairja Lewisa v prevodu Vladimira Levstika. Vseh 10 knjig stane broširano 100 dinarjev, razen tega na dobe naročniki zbirke še revijo »Priatelj« za polovično ceno 32 dinarjev. Za vezavo vseh knjig v platno se doplača 60 dinarjev. Vse, ki se za knjige in revijo zanimajo, prosimo, da sporoče svoj naslov unravi »Priatelj« v Ljubljani Dalmatinova ul. 8d, na bodo dobili eno knjigo s številko revije brezplačno in brezplačno na ogled.

* **Proces proti morilcu nesence Karla Brk-**

nim sodiščem v ogulinu. Na zatožni klopi je seljak Stevan Pejnovič, ki je 9. aprila z revolverjem ustrelil narodnega poslanca HSS Karla Brkljačiča. Pri zasliševanju je Pejnovič obširno orisal dogodke in izjavil, da se ne smatra se krivega, ker so ga izzvali. Sodišče je obsodilo Pejnoviča zaradi naklepne usmrtitve na dosmrtno robijo in trajno izgubo častnih državljanskih pravic.

* **Svoji ženi sta zamenjala.** Kmet Kapič je nekoliko let obiskoval ženo svojega soseda Radoševiča. Ko je mož zvedel za nezvestobo svoje žene, je neprestano oprezoval okoli svoje hiše, da bi skrivnega obiskovalca založil na delu. Zadeva se je razvzljala tako, da je Kapič, zaloten na obisku, pobegnil s sosedovo ženo, svojo pravo pa je pogнал iz hiše. Pregnana žena pa se je hotela maščevati le na ta način, da je pobegnila k Radoševiču. S tem se je spor izgledil in ni bilo med sosedoma več preprirov. Tako je trajalo leto dni. Radoševiču pa se je stožilo po pravi ženi in je vedno mislil, kako bi jo zopet spravil nazaj na svoj dom. Odvedel je svojo drugo ženo s seboj pred Kapičevo hišo in ga prosil, naj svojo ženo sprejme nazaj, njemu pa vrne pravo. Tudi Kapič se je naveličal nove žene in jo izpustil. Brez huših posledic se je spor poravnal.

Opomin zamudnim naročnikom

Pred kratkim časom smo poslali položnice onim naročnikom, ki na naročnini še kaj dolgujejo. Od tedaj jih je nekaj storilo svojo dolžnost in naročnino poravnalo, vendar jih je ostalo še dosti, ki stoje ob strani in čakajo in od dne do dne odlašajo. Naj se zganejo tudi ti, ker neplačanje naročnine bi značilo izkoriščanje lista in take sramote si noben zvest naročnik »Domovine« ne sme naprtiti. »Domovina« stori svojo dolžnost, saj nudi svojim prijateljem in prijateljicam mnogo koristnega in zabavnega, zato morajo tudi naročniki brez oklevanja spolniti svoje obveznosti do nje. Kdor je položnico zgubil ali se mu je pokvarila, naj piše na upravo lista, ki mu bo nemudoma poslala drugo.

Uprava »Domovine«

»Na vaš prihod pripravlen, ker ga bom jaz obvestil o vsem tem, o čemer sva se midva pogovorila. Prosim pa vas, da mi po zaslišanju poveste, kako ste opravili, da se bom vedel ravnati in vam pomagati.«

»Zelo me bo veselilo, če me obiščete,« je rekla preprosto z nekoliko trpkim nasmehom in še pristavila: »S pogojem seveda, da me ne bo preiskovalni sodnik dal takoj zapreti.«

Sever na njene zadnje besede ni mogel odgovoriti, a prijel je njeno roko, ki mu jo je ponudila, in jo peljubil. Njegov glas na je vendar izražal upanje, ko je izrekel besede: »Torej na svidenje!« Nato se je obrnil in šel.

Ko je stopal peš proti gostilni in potem k postaji, je razmišljal, kako se bo ta reč končala. Njegov obraz je kazal klub resnim por težam mirno in zaupljivo odločnost. Od najsne vznemirjenosti, ki je neusmiljeno mučila zadnjih štiri in dvajset ur njegove živce, ni ostalo skoro nič.

IV.

»Po mojem naziranjju niste pravilno ravnali, gospod Sever. To vam moram odkrito povedati.«

S prizvokom ostrega obsodanja je izrekel sodni svetnik Lončar te besede; njegov čemerni obraz je postal pri tem še čemernejši kakor sicer. Že okolnost, da ni več rabil blagohotnega nagovora »gospod tovariš«, je nedvomno kazala, kako malo je bil zadovoljen s postopanjem mladega moža.

Sever je s postaje šel naravnost na sodišče in je smatral za zelo srečno naključje, da je preiskovalni sodnik prav danes ostal čez običajno uro v svojem uradu. Odkrito mu je povedal vso zgodbo svojega prvega srečanja z

Vero Planinčevu tistega usodnega večera do obiska, ki ga je bil napravil v Trziču. Videl je razločno, kako globok vtisk je napravilo njegovo presenetljivo sporočilo na starega gospoda.

Z dolgimi koraki in z rokami, prekržanimi na hrbtu, kar je bilo pri n'em običajno, kadar so se njegove misli pečale s posebno težavno zadevo, je stopal preiskovalni sodnik več minut gor in dol po sobi.

Ker Sever na grajo preiskovalnega sodnika ni odgovoril, je preiskovalni sodnik po kratkem molku nadaljeval: »Prav nič ne dvorim, da smo na podlagi vaših naključnih dogmanj prišli na pravo sled. Toda način, kako ste vi samovoljno poskušali poseči v razvoj zadeve, je bil odločno napačen. Sever na hočem verjeti, da vas je do tega dovedel samo vaš mladeniški ogenj. Prizadeval se bom, da vas bom s tem opravičil pri gospodu predsedniku.«

»Sever se je brez besede lahno priklonil, a sodni svetnik je govoril dalje: »Torej vaša dama vam je obljubila, da bo prostovoljno prišla k meni, in vi ste res toliko otročji, da verjamete v izpolnitev takšne obljube?«

»Za to, da pride gospodična Planinčeva jutri dopoldne semkaj, vam jamčim kakor za lastno osebo.«

»A kaj potem, če je vaše svarilo že izrabila in izginila bogve kam?«

»Takšna možnost je že zaradi tega izključena, ker mlada dama nima niti namana, česar povoda za beg. Kdor ima čisto vest, ne misli na to, kako bi zbežal.«

»O tej čisti vesti ste vi temeljito prepričani?«

»Kakor o svoji lastni nedolžnosti, gospod svetnik!«

»No, vaši kriminalistični ostroumnosti sicer vsa čast, gospod Sever, ali tokrat mi pa že morate dovoliti, da jaz o tej zadevi nekoliko drugače mislim. Če bi imeli moje sive lase, bi se najbrž ne dali tako hitro prepričati o nedolžnosti te mlade dame. Stori bom torej potrebno, če prej, da se ne bo moja pravkar izrečena domneva prepozno izkazala za upravičeno.«

Z dvema hitrima korakoma je stopil k mizi, si poiškal list papirja in prijel peresnik. Z velikimi očmi je Sever sledil njegovemu početju.

»Oprostite mi vprašanje, gospod svetnik! Kaj na nameravate storiti?«

»Trziškega župana nameravam brzojavno prositi, naj poskrbi za takojšnjo aretacijo gospodične Planinčeve. Boljše je, da storimo tako, saj ne vemo, če se bo njej zlubilo priti sem.«

Sever je zardel. »Gospod svetnik, nuno vas prosim, da tega ne storite.«

Preiskovalni sodnik, ki je zapisal že prve besede, ga je začudeno pogledal. Njegove gube na čelu, ki so se bile komaj zravnale, so se spet grozeče večate.

»Kakor kaže, še zmerom želite sami voditi to zadevo, gospod Sever.«

»Ne, tega nikakor ne želim. Toda moja čast je zastavljena, da se dami ne bo zgodilo nič zlega, dokler ne bo pod silo dokazov nemo-goča daljna zaščita. Ponavljam, da bo prišla sama in da so vsi drugi ukrepi nepotrebni.«

(Dalje)

• **Obsodba morilcev Marije Penkove potrjena.** Stol sedmorice je potrdil sodbo, s katero sta bila morilca Marije Penkove posestnik in mizar iz Podrečja Franc Hribar in klobučarski pomočnik Janez Pirc obsojena prvi na dosmrtno robijo, drugi pa na 6 let in mesec dni robije. Hribar je prijavil revizijsko procesa in priziv. Tudi v revizijskem zagovoru je trdovratno vztrajal pri trditvi, da je pravi morilec Penkove Pirc in je bil on samo pomagatelj pri umoru. Izmišljal si je nove konstrukcije, ki naj bi dokazale da je pravi morilec Pirc, toda čedalje bolj se je zapletal v protislovja in je zaradi tega Stol sedmorice potrdil sodbo senata, ki je bila izrečena na podlagi obširnega dokaznega gradiva, o katerem smo v teku senzacionalne razprave poročali.

• **Okoli skrivnostnega ruškega umora.** Kakor smo svoj čas poročali je bil 4. septembra v zvezi s skrivnostnim umorom delavca Ignacija Vrblijača v Rušah pod sumom udeležbe aretiran 36letni delavec Konrad Podgornik. Pred dnevi pa je bil Podgornik izpuščen iz preiskovalnega zapora zaradi pomanjkanja dokazov pri udeležbi umora Ignacija Vrblijača. Ko pa je Podgornik izvedel, da se kljub temu preiskava nadaljuje, je hotel skrivaj prekoračiti državno mejo pri Dravogradu ter hotel pobegniti v Avstrijo. Naši granicari pa so ga pri tem zasačili in ga izročili orožnikom, ki so Podgornika spet prepeljali v Maribor ter ga oddali v sodne zapore.

• **Očetu s koso prebodel srce.** Pred malim kazenskim senatom se je te dni zagovarjal 33letni Anton Janžekovič iz Rukove pri Ptujju zaradi očetomora. V družini Janžekovič so imeli pravi pekel. Stari Janžekovič, 61letni Josip, je bil po opisovanju prič prava zverina. Vedno je bil pijan, in takrat je z nožem grozil zdaj sinu-obtožencu, pa zopet njegovi ženi in materi. Tako tudi usodnega 9. avgusta. Obtoženec je baš klepal koso, ko je oče navalil z odprtim nožem na snaho, ki je zaklicala na pomoč. Sin je skočil in s koso predrl očetu hrbet ter mu prebodel srce. Anton je bil obsojen na eno leto robije.

NAŠI NA TUJEM

Precej težka avtomobilska nesreča se je pripetila v Chicagu. V avtomobilu so se peljali z obiska pri rojaku Rašču Rudolf Šrojf njegova žena in 10-letni sinček ter Josipina Prezeli. Nasproti jim je privozil neprevlečen avtomobilist, ki se je zaletel v njihov avto. Udarec je bil tako silen, da so zadobili vsi precej težke poškodbe in so jih morali prepeljati v bolnišnico.

V Clevelandu sta umrli Cecilija Pelkov roj. Vidmar, doma iz vasi Velika Liplja pri Žužemberku in Nežika Lavrič, rojena Mele, stara 50 let, doma iz vasi Podgora, fara Vrhnika. V Milwaukee je umrl Franc Kovačič, star 45 let, doma iz Šmihelske fare. V Ameriki je bil 24 let. V Elfyju je umrl Franc Škerjanec, star 63 let. V Forest City je umrl Gregor Skubic star 83 let, doma iz Litije. V mladih letih je bil oskrbnik graščne Ponovice. V North Chicagu se je smrtno ponesrečila Milka Smrtnik, stara 22 let. S svojim zaročencem in njegovo staro matero se je peljala v Minnesoto in vsi trije so bili na mestu mrtvi. V Joletu se je pa v tovarni smrtno ponesrečil Matija Sandol, star 37 let, doma iz Bresta na primorskem. V Jounstomnu je umrla Elizabeta Rozman, stara 48 let, doma iz Sela pri Toplicah na Dolenjskem, od koder je prišla v Ameriko pred 32 leti. V Ameriki zapuščila tri sinove in hčeri. V Aurori je umrl Franc Šibenik, star 54 let. V Nash Wauku je umrl trgovec Marko Bolj, star 56 let. V East Heleni je umrl Franc Rupert. V istem kraju sta se poročila Franc Rus in Ela Pucelj.

V bolnišnici v Clevelandu je v starosti 50 let umrla Neža Lavrič, ki je bila doma iz vasi Podgora pri Vrhniku. V Ameriki je živela celih 34 let. Bila je tam poročena in zapuščala dva sinova, hčerko in tri brate, v domovini pa ji živi še njena mati.

Iz Medvod pri Ljubljani se je pred leti izselil v Ameriko Franc Kuhar. Sedaj je v starosti 42 let v Milwaukee umrl.

V premogovniku Coverdale se je Janez Špelič pri rudarskem poslu tako težko ponesrečil, da so ga morali takoj prepeljati v bolnišnico. Toda umrl je že med potjo tja. Star je bil 51 let in je bil doma iz vasi Vrbovec na Dolenjskem. V domovini mu živi še njegov oče, dva brata in sestra. Druga sestra je tudi v Ameriki.

Nogo so odrezali Johanu Ogrizku, ki ga je pred nedavnim ponoči zbil avtomobil.

V bolnišnico so odpeljali težko ponesrečenega 30 let starega Toneta Klepca, ki se je naselil v Cornwall. Težak kos železne rude mu je zlomil bok.

Tudi v Ameriki je prehitra vožnja z avtomobilom prepovedana. Slovenski rojak Jožef Bučar, ki se je naselil v Hibbingu, je bil pred kratkim za tak prestopok obsojen na plačilo celih sto dolarjev. Morda je bilo s to hitro vožnjo v zvezi še kaj hujšega, kajti kazni bi za naše pojme in žepe bila le malo previsoka.

V Elfyju je umrl 43 let stari Slovenec Franc Škrjanc.

Poročila sta se v Clevelandu Loize Tisovec in gdč. Roše Skuly. Srebrni jubilej poroke pa sta praznovala v istem mestu v začetku septembra slovenska zakonca Anton Jerman in njegova žena. Slavljenca uživata v Clevelandu velik ugled in spoštovanje. Zato jima v tej slovesnosti niso pozabili častiti drugi slovenski rojaki, ki žive tam.

Velika rudniška nesreča v Belgiji

Eksplozija plina je dosedaj zahtevala 21 smrtnih žrtev, 8 rudarjev pa še pogrešajo

Mons, 6. oktobra

Rudniška katastrofa v Bouvarieu pri Monsu je vznemirila vso Belgijo, ker nista še potekli dve leti, odkar je slična katastrofa v Lambrachiesu zahtevala malone 60 žrtev. Pri sedanjih je bilo ubitih 21 rudarjev. Iz zasutega rova so izkopalji še 3 mrtvece, v nlem pa je ostalo nadaljnih 8. Izmed ranjencev so naknadno umrli še štirje, tako da je število žrtev naraslo na 21. V bolnicah leži še 29 ranjencev, izmed katerih se nekateri še vedno bore s smrtjo. Danes je bil pogreb žrtev, ki se ga je udeležilo na tisoče ljudi. Med venci je bil tudi kraljev venec. Vse kaže, da bodo oblasti odredile zaporo rudnika, kakor so morali zapreti po zadnji katastrofi tudi rudnik v Lambrachiesu.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlj denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrh vse bančne posle najkulantneje Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št 3064 64. Bruxelles; Francija: št 1117-94. Paris, Holandija št 1458-66. Ned. Dienst; Luksemburg: št 5067 Luxembourg — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

ŽENSKI VESTNIK

Pljučna pečenka v čebulni omaki. 80 dek pljučne pečenke zreži na prav tanke koščke in osoli. V kozi razbeli 2 dek masti in prepraži 15 dek drobno sesekljane čebule. Ko se je čebula malo zarumenila, jo zalij z žlico kisa in 5 žlic vode, premešaj in stresi noter zrezano meso. Dodaj še malo sesekljane majarona, nekaj zrn kumne, malo popra in pokrito duši do mehkega. Med dušenjem večkrat premešaj. Ko je meso mehko, pa napravi v kozici iz dveh dek masti in dveh žlic moke bolj temno prežganje. Dušene koščke mesa

poberi na krožnik in pokrito postavi na toplo. V sok pa stresi gotovo prežganje in dobro premešaj, po potrebi še malo zalij. Ko omaka prevre, stresi noter meso in naj vse skupaj še malo povre. Zraven daš v koščkih kuhan krompir.

Nadevani ohrovt. Tri ali štiri glavice ohrovt očisti. Posamezne liste lepo odreži od štora in operi. Skuhaj jih v slanem kropu. Vro naj samo 10 minut. Nato ohrovt ocedi, polij z mrzlo vodo in deni na sito, da se voda odteče. Med tem pa zmelji na strojčku pol kile kuhane ali pečene mesa (ali vsakega polovico). Eno žemljo namoči v vodi in dobro ožmi. Prepraži na masti tudi žlico čebule. Sedaj zmešaj zmleto meso, žemljo in čebulo. Posamezne liste ohrovt nadevaj z mesom, na koncih liste zapogni, da ne bo meso uhajalo. Ko si vse liste ohrovt nadevala, jih zloži v kozo in prilij približno četrt litra juhe, pokrij in duši približno pol ure. Sedaj ohrovt zloži v skledo in zabeli z drobtinami, ki si jih na sirovem maslu zarumenila. Daš kot samostojno jed na mizo, če pa hočeš, lahko daš zraven še opečen krompir.

Jetrni rižoto. V kozi razbeli 4 deke masti in prepraži dve žlici dobro sesekljane čebule. Na čebulo stresi 35 dek opranega in posušenega riža in ga tako dolgo praži, da postane kakor steklen; riž nato zalij z vodo. Dodaj še 20 dek na kocke narezanih telečjih jeter, osoli in pokrito duši 20 minut. Nato riž previdno z vilicami zmešaj, dodaj 10 dek naribanega bohinskega sira in še enkrat premešaj. Kozo ali pa posodo za pužine dobro pomaži s sirovim maslom, stresi noter dušeni riž in ga z vilicami dobro utlači, nato zvrni na topel krožnik in daj s solato na mizo.

Sadne rezine. Umesi v testo: 21 dek moke, 14 dek sirovega masla, 7 dek sladkorja v prahu, žlico ruma in en rumenjak. Umešeno testo razvaljaj za pol prsta na debelo. Položi na pomazano pekačo; pomaži z raztepenim jajcem ter deni v pečico. Ko je testo napol pečeno, naloži po testu ali breskve olupljene in razpolovi, grozdja ali pa prav mehka jabolka (jabolka nareži na tanke ploščice), posuj s sladkorjem in speci. Med tem pa mešaj, da naraste: dva rumenjaka in dve žlici sladkorja v prahu, dodaj 8 dek olupljenih zmletih mandeljjev ali orehov in snež štirih beljakov. Ta nadev pomaži po jabolkih, postavi pekačo nazaj v pečico, da nadev porumeni. Pečeno in hladno zreži na poljubne rezine.

Praktični nasveti

Kako pripraviti in shraniti mast, da se ne pokvari? Pred vsem dobro očisti posodo in jo dobro posuši. Če hraniš mast v leseni posodi (kar ni priporočljivo) tedaj posodo dobro poribaj s sodo. V vroči vodi raztopi pest sode in poribaj posodo, potem pomij še s čisto vročo vodo. Tak čebriček potem dobro posuši in pazi, da ne bo plesnev. Če je bil čebriček že plesnev, v tako posodo ne devaj masti, ker se bo gotovo pokvarila, postala žaltava in plesniva.

Če imaš posodo za mast iz pločevine, tedaj isto tudi dobro pomij s sodo in dobro posuši. Glavno je, da daš mast v pomito posodo, nikdar pa ne smeš dati svežo mast na staro mast od prejšnjega leta. Mast hrani vedno v suhem, hladnem prostoru.

Ko cvreš špeh, ne čakaj, da ocvirki že povsem zarumenijo. Ocedi že prej čisto mast v lonec in ko se malo shladi, jo zlij v posodo, v kateri jo boš shranila. Le tako boš imela res dobro čisto, belo mast. Ocvirke pa cvrj dalje, da se zarumenijo, mast pa, ki jo boš iz njih scedila, pa sproti porabi za zabelo.

Če pa pripraviš mast z ocvirki, delaj istotako. Ko so ocvirki že rumeni, jih zamešaj v mlačno mast. Prežgana mast nima nikdar dobrega okusa, ne duha, in se rada pokvari.

Na posodo z mastjo položi čisto krpo in pokrij ali z lesenim krožnikom, ali pa z navadnim papirjem. Do masti ne sme prihajati zrak, če je popolnoma zaprta, tudi ni dobro. Ne pokrij pa posode, preden se mast ni popolnoma shladila in strdila.

POPOTNIKOVA TORBA

Za kravjo kožo

Ljutomer, 4. oktobra.

Posesnik Martin Smodiš na Podgradju je doživel hudo presenečenje. Ko je ono jutro stopil v hlev, je moral ugotoviti, da mu je ponoči izginila iz njega najlepša krava. Nikjer ni bilo za njo sledu, poti in ceste so bile takrat še suhe in stopinj ni bilo videti. Mlatičji soseda Trioka, ki so spali na skednju, so sicer čuli ponoči, kako je nekdo gnal neko živinčce po cesti in ga pretepal. Slišali so celo glas: »Udari vraga, če neče iti!« Kljub temu so bila vsa poizvedovanja zaman. Zdaj pa so našli kravo v brezju nad cesto, ki drži iz Ljutomera v Radomerje. Tatova — bila sta najbrž dva — sta jo bila strokovnjaško zaklala, nato sta jo obesila na drevo in odrla. Kožo sta vzela s seboj in jo najbrž prodala. Meso pa sta pustila. Šlo jima je torej samo za kožo. V zadnjem času se množe take tatvine. Tako so nekemu posestniku v Veličanah odpeljali kravo celo na avtomobilu. Ponoči je slišal, kako je neki avto pri njegovi hiši obračal, zjutraj pa ni bilo krave v hlevu. Tatovi so v obeh primerih neznani. Škoda za prizadeta posestnika pa je občutna.

Moravske novice

Občinske volitve. — Smrti dolgoletnega župana. — Gradnja nove ceste in regulacija Drtišce. — Novi grehi trojiške požigalke. — Smrtna nesreča mladega kolesarja.

Moravče, oktobra.

Na bližnje občinske volitve se Moravčani marljivo pripravljamo. Vršili so se že številni sestanki in javni shodi ter nam jih zmeraj še obetajo. Kakor kaže, bodo postavljene tri liste; agitacija je povsod prav živahna.

Z gradnjo nove ceste Moravče—Zagorje so nedavno prenehali. Pri graditvi mostov je ostalo še nekaj zidarjev. Delavci so se zaradi tega pritožili in zahtevali dela ali podpore. Izvedeli so, da nakazani denar še ni bil porabljen. Odločujoče oblastvo je ugodilo delavcem in gradbeno vodstvo jih je spet porvalo na delo. — Moravska Vodna zadruga je pričela z regulacijo Drtišce; nadaljuje kopanje osuševalnega jarka med Moravčam in Drtijo. Zaposlenih je okrog 40 delavcev. Banske uprava je nakazala zadrugi 60.000 Din za letošnje jesensko delo.

V Serjučah pri Moravčah je umrl nedavno nedeljo g. France Tič, p. d. Matečkov oče v 70 letu življenja. Pokojni je županoval 18 let bivši drtiški občini. Bil je nadarjen mož, postrežljiv in prijazen z vsakomer. Ohranimo ga v prijateljskem spominu!

Trojiško požigalko, ki je bila nedavno izročena sodišču, preiskujejo zdravniški izvedenci. Medtem pa prihajajo na dan njeni novi grehi. Tako je iz maščevanja podtaknila žerjavico tudi v Vrbanov svinjak, kmalu potem, ko je zažgala kozolec. Nesrečo so nato domači preprečili. Ogenj, ki je predlanskim upepelil gospodarsko poslopje moravškemu cerkovniku g. Grilju, je — kakor pravijo — njeno zlobno delo. Gorelo je pozno ponoči kakor letos pri Sv. Trojici. Požigalka takrat niso mogli izslediti. Na Ravniharjevo z Viševka seveda ni nihče mislil. Zasluga za vsa razkritja gre domžalskim orožnikom, osobito nar. g. Ambrožiču, ki se je znal potuhnjena zlobnica tako spretno približati. Vsa okolica, kjer bi bila hudobnica nedvomno dalje požigala, je g. orožniku prav iskreno hvaležna.

Smrtna nesreča se je pripetila mlademu kolesarju na nevarnem ovinku nad Mošenikom blizu Moravč, kjer ima cesta, ki gre skozi Peče na Zagorje hud klanec. Protj večeru dne 1. oktobra je neki delavec našel tamkaj ob cesti ponesrečenega mladeniča s krvavo podplutbo na desni strani obraza. Desna roka mu je bila zdrobljena in kolo zraven njega močno poškodovano. Ko se mu je mož približal, je opazil, da je mladenič mrtev. Pri sebi je imel vojaško listino, iz ka-

Najbolj se boste očuvali prehlada

če si nabavite

STRIC TIVAR
SPECIALISTTIVAR
NEPREMOČLJIVI
HUBERTUS

TIVAR OBLEKE

tere je bilo razvidno, da je pravkar odslužil rok pri kraljevi gardi. Piše se Franc Gostič in je doma iz Radomelj pri Homcu. Namenjen je bil na obisk k svojim znancom; med potjo je namreč povpraševal po neki moravški vasi. Kako je nastala nesreča, se je dalo hitro razložiti, čeprav ni nihče videl, kako se je zgodila. Nesrečenik se je spustil po klanecu v dolino, ker ni vedel za ovinek, skrit v gozdiču. Zavora pri kolesu se je v usodnem hipu odrgala in mladenič se je zaletel pod cesto v hrastovo deblo. Udarec je bil tako silen, da je nesrečni Gostič umrl kmalu po padcu. Pokopali so ga v njegovem rojstnem kraju. — Kakor doznavamo, se je z ovinkom nad Mošenikom borilo že mnogo kolesarjev. Celo domačinom, ki so vajeni ceste, dela preglavice. In takih ovinkov je na moravskih cestah prav mnogo. Priporočamo jih našemu cestnemu odboru v izravnavo.

46 tisoč je ukradel

Škofja Loka, 7. oktobra.

Pretekli četrtek zvečer je avtobus kakor navadno pripeljal pisemsko, paketno in denarno pošto na škofjeloški kolodvor. Ko so tam pošto zlagali na poštni voz, je neki tat s čudovito spretnostjo okradel 46.000 Din poštnega denarja — samih kovancev. Poštni uslužbenci imajo navado, da pustijo v sredini visoke grmade poštnih paketov prazen prostor, kamor potisnejo nazadnje denarno pošiljatev, da bi bilo bolj varno. Tudi v četrtek so napravili tako. Pošta sta spremljala pismonoša Franc Podobnik in njegov pomočnik Ludvik Pogačnik. Ko sta prispela vlaka iz Tržiča in

Ljubljane, je odšel Pogačnik z novodošlo pošto v Škofjo Loko, na kolodvoru pa je ostal Podobnik sam, da počaka zadnji vlak, ki odhaja ob 19.58 v Ljubljano. Ko se je Podobnik za nekaj hipov okrenil k poštni hišici, se je moral pritihotapiti k vozu tat, ki je videl, kako nakladajo pošto. Neopaženo se je polastil 22 kg težke vreče s kovanci in izginil. Ko se je Podobnik spet vrnil k vozu, je po stari navadi z roko potipal, če je vreča na svojem mestu. Ko je ugotovil, da je ni, je bil ves obupan. Tolažil pa se je še nekaj časa z domnevo, da je vrečo njegov pomočnik skrnil kam drugam. To upanje pa se je razblinilo v nič, ko se je vrnil Pogačnik, ki je zatrdil, da je vrečo kakor običajno porinil v voz.

O predrzni tatvini so bile takoj obveščene vse orožniške postaje, ljubljanska policija in poštna direkcija. Preiskava je bila uvedena z vso vestnostjo in naglico. Pred dnevi so zaprli pet moških, o katerih domnevajo, da bi mogli biti zapleteni v zločin. Ko je bila izvršena zagonetna tatvina, je bila postaja že skoraj prazna, zločincu pa je pomagala tudi zelo slaba razsvetljava. Tat je pustil vrečo, v kateri je bil papirnat denar. Če bi bil odnesel še to vrečo, bi bila pošta oškodovana za 178.000 Din. Morda je vreča s papirnatim denarjem ostala zaradi tega, ker na pošti ankovec točno zapisujejo po številkah in bi jih bilo težko spraviti v promet.

Po Sloveniji gre glas:
'Domovina' je za nas!

Avgust Senoa

KMEČKI PUNT

Nedavno je preteklo petdeset let, odkar je legel v grob eden največjih hrvaških pripovednikov, Avgust Senoa. Spisal je celo vrsto krasnih povesti, med njimi »Seljaško buno«. V tem delu je živo opisal trpljenje našega kmeta tostran in onostran Sotle in Kolpe, njihovo borbo proti nasilnim graščakom v kmečkih uporih ki so se žal končali s porazom kmečke vojske in mučenško smrtjo kmečkega kralja Matije Gubca. Prevod tega dela smo namenili našim čitateljem, da vidijo, kakšna sloga je vladala med slovenskim in hrvaškim kmetom v tistih težkih časih, želeč, da bi naša povest zblížala spet po zgodovini in silj razmer razdvojen bratska naroda.

I.

Bilo je popoldne proti koncu meseca februarja, leta Gospodovega 1564. Sneg po gorah je bil že skopnel pod živimi solčnimi žarki. Sava je huje drla v svojem koritu, narasla od gorskih potokov, razlivajoč se po širni ravnini pod Susjedgradom.

Pri visokem oknu v mali graški sobi je sedela postarna, toda krepka ženska, zavita v črmino. Da ni imela svetlih, osivelih las, počesanih na obe strani visokega oblega čela, da se niso zavijali dolgi uhlji črne čepice okoli porumenelega lica, bi človek sodil, da sedi tukaj obrta možka glava. Njeno lice je bilo veliko, čeljusni močne, nos dolg nad ustmi zakrivljen, usta široka, ustnice blede in tanke, žolte obrvi goste in strnjene, izpod njih so strmele v svet dve uganki, dvoje bledomodrih skoraj mračnih oči, iz katerih si zarman skuša uganiti, kakšna čustva se budijo v tem srcu, kakšne misli rojijo po tej glavi. Gube na licu, okoli oči in ust so zgovorno pripovedovale, da so se v tem srcu borile silne strasti, toda sedaj je bila ženska mirna kakor iz kamna. Na trdem licu nisi videl niti sledu ženske nežnosti, pač pa trdno, nezumljivo voljo močnega duha in nepremagljivo odločnost krepke, visoko telo je bilo oblečeno v nagubano haljo iz črnega blaga, obšito s temno svilo. Okoli pasa se je vila težka srebrna veržica, na kateri je visel svežen velikih ključev. Suh in trdi ženini prsti so počivali na srebrni skrinjici, ki je stala pred njo na mizici. Zdal pa zda je uprta oko na goli gozd, na poplavljeni dolini pred gradom, potem pa spet na skrinjico. Porogljiv nasmeji je zdaj na zdaj zadržal na ustnicah in so se prsti laže pritiskali na skrinjico, kakor da tu levinja čuva svoje mladiče.

Iz zamišljenosti jo je naposled zbudil sluga, ki je stopil skozi velika vrata. Ženska je malce okrenila glavo in vprašala z zamolkim glasom:

»Kaj je, Ivo?«

»Oprosti mi plemenita gospa,« je odgovoril ponižno sluga; »pravkar je prihajal pred grad človek, po govoru sodeč Madžar, po njegovih zunanosti sodeč, plemič.«

»Kako se piše? Odkod prihaja?«

»Tega mi ni povedal, temveč mi je samo ukazal, da naj ga prijavim vaši milosti. Pravi, da mora pred vaše obličje, ker mora z vami govoriti o važnih poslih.«

»Madžar, Plemič? O važnih rečeh, da mora z menoj govoriti, kakšno srečo prinaša ta Madžar? Reci mi, da lahko pride k meni. Pa čuj, daj njegovega konja pod streho, nasuj mu ovsu in prinesi seno, da se Madžar ne bo pritoževal nad hrvaško gospodo!«

Sluga se je poklonil in odšel. Čez nekoliko trenutkov pa so že zarožljale ostroge nepoznane gosta na kamnitem tlaku sobe. Vstopil je visok, suh človek, majhne obrbite glave, dolgovatega in bradatega obraza. Pod do-

gim, rjavim plaščem mu je gledal plav suknič, na prsih spet s srebrnimi orehi. Levo roko je imel pod plaščem, v desni pa je držal kučmo.

»Hvaljen Jezus in Marija, plemenita gospa,« se je poklonil kratko in resno Madžar. Gospa ga je premerila od pete do glave, nato pa je odvrnila mirno:

»Na veke amen! Kdo ste gospod? Čigav ste? Kaj mi prinašate?«

»Mihael Palfy, ogrski plemič sem, srečen, da je poslal moj milostni gospodar velmožni knez Andrej Bator, kraljevski sodnik po meni svoji plemeniti sorodnici Uršuli Heningovi pozdrav in poklon.«

»Glejte, glejte! Hvala mu hvala,« je hitela Uršula z nasmehom. »Kako lepo se me vendar spominja moj mili gospod sorodnik. Bog mu povrni! Sedite gospod Palfy, in odložite plašč in kapo! Vidim, da ste precej utrujeni od dolgega pota.«

Plemič je storil kakor mu je gospa velela, nato pa je spregovoril:

»Najprej mi je moj velmožni gospodar naročil, naj povem vaši milosti, kako hudo ga je srce zbolelo, ko mu je smrt ugrabila milega sorodnika gospoda Andreja Heninga, vašega plemenitega soproga.«

»Glejte si no, kako milostljiv je gospod kraljevski sodnik meni revni vdovi! Pri tolikih prevažnih poslih v tem burnem času, da ni pozabil na to Da, da, Lani na 18. oktobra je zapustil moj premlodni gospod Andrej ta svet in mene bedno revico — prav v najtežjem času. In mojega milega sorodnika še vedno srce boli. Zares dobra duša, k' mu gre hvala. Toda povejte mi, odlični in plemeniti gospod, kaj ste le zato prevahili tako dolgo pot, da mi prinesete solze sožala svojega gospodarja? Ali vam ni ničesar govoril o drugih poslih?«

»Seveda, vaša milost! Gospod kraljevski sodnik me je poslal zaradi Susjedgrada in Gornje Stubice, če bi se ne da' skupno gospodarstvo bolje urediti.«

»Prav drago mi je, da se je gospod Andrej spametoval, sicer malo kasno, toda tudi tako je dobro. Komaj sem pokopala svojega pokojnega gospoda, sem brez odlašanja poslala pismo Andreju Batoru in ga prosila, naj mi bo v pomoč, ker sva nekoliko v sorodu in sta Susjed in Stubica takšno skupno gospodarstvo moje in njegove rodbine. Pozritej se mi pisala še desetkrat toda od njega nobenega odgovora. Namesto pomoči mi je poslal še celo škodo, ko mi je pridrlil za svojega upravitelja Jurija Svesvetiča, ki bi ga bilo treba po vsej pravici imenovati Svezvetiča. To revše, ki nima niti dveh jarmov volov, se je našopirilo, ker ima za brata zagrebškega kanonika, Štefana, kakor da so njegovi gradovi Zrinjskega in grb Frankopanov. Odkar je padel samkaj na Susjed kakor muha v mleko, se razvira kakor gospodar, meče mi polena pod noge, in mi pleni tu pred nosom, kakor da je celo posestvo Batorovo in sem jaz s svojimi bednimi otročiji po tuji milosti tukaj na hrani in stanovanju.«

»Oprostite mi, vaša milost,« ji je vpadel Madžar nekoliko nemirno v besedo, saj mu ta pridiga ni bila nič kaj po volji.

»Pustite vendar, da dokončam, gospod Palfy,« je ostro odsekala Uršula. »Vse morate slišati, da boste mogli potem soditi. Gospod Svesvetički, vam pravim, je resničen razbojnik, ki ima poleg sebe dva vdana tovariša, Janka Horvata in Niko'aja Golubiča. Ni skraj ure, da bi ne prišel na grad kakšen beden kmet, da se pritoži meni, svoji gospodarici. S puško in sabljo se zaletava ta besna trojica na mirne kmete in jih tepeška brez obzira. Nekemu mojemu kmetu na Krapini so razbili mlin, drugemu v Jakovlju so odnesli vse žito. V vaši Trgovini prav tule pod Su-

sjedom je vzel Svesvetički županu dve najlepši kravi zase. Ko sem ga poklicala k obračunu in rekla, da ga bom s silo kaznovala, se mi je v obraz smejal, rekoč, da se babe ne boji, v gradu pa da so gospodarji Batorci. Nato je spravil skupaj vse puške, he'barde in ves smodnik ter dal to vse pod svojo ključ, čeprav je to orožje skupno. Ves dobiček od posestva bi se moral na enake dele razdeliti, Svesvetički pa me vara pri žitu, senu in vinu. Če pride pa do prepira mi zasmehljivo kliče, da zanj ni sodišča ne zakona, ker je njegov gospodar najvišji sodnik, kateremu babja pritožba ne more do živega.«

»Toda verujte mi, milostna,« ji je Madžar spet padel v besedo, to se ne godi s privoljenjem mojega velmožnega gospodarja.«

»Saj ni res, gospod Palfy,« je kriknila žena in so se ji oči živahnije zasvetile, »saj ni res, kaj vam nisem rekla, da sem sorodniku Andreju vse to natanko popisala, on pa ne bev ne mev. Še več, ta brezbožnik Svesvetički mi je pokazal pismo od njega, kjer ga Bator hvali in mu daje potuho, na se za moj javk ne zmeni. No, kaj pa pravite na to, moj plemeniti odposlanec!« je kriknila Uršula naglo se dignivši in ošinila s pogledom Madžara, da je povsilel oči in zmuden umolknil.

»Z menoj,« je nadaljevala z drhtečim glasom Uršula stopivši predenj, »ni težko čretnje zobati, če si pošten. Če mi pa kdo za hrbtom zanjke nastavlja, pa se spozabim, da sem ženska glava. Močna je moja volja, močnejša od gospoda Batora, tega prvega pravičnika ogrske krone. Nad sto let že sedijo Heningovci na Susjedu in Stubici, nad sto let že gospodarijo tukaj. Poglejte tistole žensko sliko nad pečjo: To je nesrečna Dora iz starega hrvaškega rodu Arlandovcev, ki je vzela prvega Andreja Heninga in zapustila svojo krvi Susjed in Stubico. Njena vnukinja Kata, mati mojega moža se je omožila z gospodom Teuffenbachom, na čigar ime je bilo prenešeno imetje Heningov. Dovolj sva pretrpela z mojim pokojnim in potrošila denarja, da otmeva Susjed in Stubico iz razbojniških rok velikašev, ki so sleparsko izmamili od novega kralja Ferdinanda darilne listine. Srečno sva izrinila iz naše dedične vsiljenca Španca don Pedra de Laza, nasilnega škofa Simona Erdöda, luteranskega barona Ivana Ungnada in generala Kacijanarja. Ko pa je temu izda'alcu po pravici razčesnil glavo knez Nikola Zrinjski, je pograbil vse imetje kraljevski fiksus, iz čegar krempljev sva s težavo izvila komaj Susjed in Stubico. Želim pa sva morala pustiti v rokah roparja Bakača. Tolko muk sva pretrpela, toliko izgubila. Sedem otrok sem pod srcem nosila in se z njimi dovol' nanosila. Izgubila sem sina edince, izgubila moža, od šestih hčera so komaj tri preskrbljene, sama sem uboga vdova — v našem starem gnezdu pa se šopiri kanuh in hoče izriniti meče, ubogo revo, črno vdovo, kdo? Moj sorodnik, prvi sodnik ogrske krone — Andrej Bator, Gornje dežel, k'er čete take roke pravico! Pišite, gospod Palfy svo'emu gospodarju, da je slab računar, pišite mu, da ima stara Heningovka kamnito glavo, da je Heningovka preudarila vse svoje pravice shranjene v teile srebrni skrinjici, da ve za vse vaše latinske zvjače prav kakor učeni pravnik in je ne boste prepelali želne preko vode. Povej mu, da so z menoj junaški zeti Mihael Konjski, Mato Kerenčen in Štefan Gregorjanec, sin podbana Ambroža. Če ima Bator poleg vojskovanja s Turki še toliko časa da se bori z žensko, pa dobro. Znala bo Uršula izstreliti težko krogle na to krivično sodniško tehtnico, ker je hči Meknicerja, krajiškega vojvode. Toda čemu se še tu pripravava. Že lani sem vložila dve tožbi. Eno je izročil moj zet Mihael Konjski na Martinovo banu Petru Erdödu proti Batorovcem, drugo sem sama poslala na dan svete Elizabete samemu kralju v Požun proti Juriju Svesvetičkemu. Kralj je ukazal preiskavo. Naj počni najprej sodba, potem šele, če bo treba, puška!«

(Dalje)

ZANIMIVOSTI

Izumirajoči štirinožci

Na svetu imamo več kakor 300.000 živalskih vrst. Tej večji množici pa stoji nasproti kakih 100.000 vrst, ki so docela izumrle ali pa so ohranjene le še v redkih živalih.

Živalska tragedija posebne vrste je pogin krasnega alpskega kozoroga, ki je izgubil se le ob času naših dedov in očetov. To je bila namočnejša žival v Alpah; imela je meter visoko močno in lepo zavito rogovje. V kamni dobi je bila razširjena po vsej Svici. Tudi v srednjem veku je bila še pogosta in so jo vladarji skrbno varovali, da je lovci niso preveč trebili. Zdaj pa je od tega prastarega živalskega rodu živih komaj še kakih 300 potomcev, katere v naravnih parkih skrbno goje in negujejo. Tudi na naši Gorenjski jih je še nekaj.

Drug orjak, ki je zapisan smrti, je zober. Ta ojaška žival je skoro dva metra visoka in izredno težka. Nekoč je živela skoro po vsej Evropi. Še ob času Karla Velikega so se po nemških gozdovih podle velike črede zobrov. Precej jih je iztrebila 30letna vojna. Ruski car jih je skrbno gojil v svojih loviščih in gozdovih blizu Grozna. Toda v svetovni vojni in v revolucionarnih časih so te črede močno trpele. V zadnjih letih si tudi Nemci prizadevajo, da bi jih gojili v Vzhodni Prusiji. Ista usoda je doletela zobrovega ameriškega bizona. Teh živali je bilo še pred 50 leti v ameriških prerajah na milijone, danes pa je iztrebljena ker so jih pobili lovci zaradi njihove kože.

Tudi vidra in razne kune, ki jih preganajo zaradi dragocenih kožuhov, niso zanimajo. Ista usoda preti bobru, ki od njega živi le še ena vrsta. V Evropi so ga skoro povsod izpodrinili.

V severni Evropi v onozemnih gozdovih in močvirjih živi še ostanek losov, ki so prastare evropske živali. V Latviji in Estoniji, kjer je pred rusko revolucijo bilo še precej teh živali, so jo čisto iztrebili. Ista usoda je zadela sibirsko srno, ki jo v velikih čredah prebija na zahodnih obronkih Urala. Sedaj na ruska vlada je ukrepila potrebno, da bi se vsaj ti ostanki zaščitili.

Skoro povsod, po Evropi, je izginel tudi medved. V nemških deželah so zapirali njihli leta 1835. Na Kranjskem in v balkanskih deželah pa je medved še precej pogost. Zlasti se drži v kočevskem okraju, kjer ima v onozemnih gozdovih udoben zatočišče. Purovi lovski postavi ga v kočevskem in Pištskem okraju in v ljubljanski okolici ne smejo streljati.

Precej dolgo časa se je držal ris, toda zdaj je iz naših krajev in skoro iz vse Evrope izginil. Živi še v Karpatih in gozdovih dolin Rusije, vendar je na tudi tam že precej redka.

To so nekatere štirinožce živalčke, so hitevale po vsej Evropi zdaj na izumiranje. Naše živalčke, ki jih imamo doma, so mnogo bolj zdrave in bolj razširjene.

× Največjo rožo na svetu so odkrili leta 1819. Dobila je ime obeh mož, ki sta jo odkrila in se imenuje Rafflesia Arnoldi, današnji ji pravijo »mrvovisasta poara«. Ta rastlina, ki meri njen cvet 1 metra, premera pa je 30 kg težka. Časa njenega cvetenja drža 4 litre vode. V Evropi jo še niso mogli pripraviti do tega, da bi cvetela. To se je posrežilo enemu samemu vrtnarju na otoku Javi.

× Dvanajstkrat so ga obesili. Ropar Tsi Lung v Šanghaju je bil obsodjen na smrt na vešalih. Vse njegovo prizadevanje, da bi ga pomilostili, je bilo zaman in moraj je na vešala. Ropar je ostal na vešalih četrt ure, kakor je predpisano, potem so pa njegovo truplo odpeljali v kaznilniško mrtvašnico, da bi ugotovili smrt, kakor zahteva zakon. Lahko si pa mislimo zdravnikovo presenečenje ko se je izkazalo, da je Tsi Lung še živ. Naslednjega dne so roparja drugič obesili in ga pu-

Volna
Svila
Flanela
Barbent

TRGOVSKI DOM

Tennecki

CELJE

RADIO

UMENJE - KAZEN

IZOBILNOST

stihl viseti pol ure, pa je v mrtvašnici zopet oživel. Kitajski zakon je trd. Pod zdravniškim nadzorstvom so obesili Tsi Lunga še šestkrat, toda vedno brez uspeha. Sodišče je končno sklicalo izredno zasedanje in poverilo usmrteve drugemu krvniku, ki je obesil roparja še štirikrat, pa je bil še vedno živ. Po brezuspešnih poskusih je končno sodišče izpremenilo roparju smrtno kazen v do smrtne ječe. V Šanghaj je prispeilo več zdravnikov učenjakov, ki so po temeljitem pregledu izjavili, da ima Tsi Lung izredno močne mišice na vratu in da je njegovo grlo neobičajno krepko. Ta kitajski ropar je pač edini na svetu, ki je že dvanajstkrat visel na vešalih, pa je še vedno živ.

× 30.000 let stara piščalka. Iz Brna poročajo, da so v bližnjem pogorju našli piščalko na dva tona, o kateri sodijo, da je najstarejša godalo na svetu. Piščalka je izrezana iz levega zobu in da e glas D in G. Starinoslovci menijo, da so jo lovci rabili, da so si z njo dajali znamenja na lovu. Še danes piska prav tako jasno in čisto kakor pred 30.000 leti, ko je bila napravljena. Odkril jo je prof. Karl Absolon, ki poučuje na vseučilišču v Brnu in raziskuje gorovje.

To vam je mož. Te dni je proslavil 100 letnico svojega rostva Anglež George Skeet iz Burnham Marketa. Zanimč so je poročiti pred petimi leti, ko mu je bilo 95 let. Dve leti kasneje je postal Skeet oče zdravega debela ženskega spoja. Skeetova žena ima sedaj 38 let. Skeet je v svojem stotem etj. spolnoma zdrav in čí ter bodi vsak dan namani dve uri okrog vsaj peš. Ko so ga ob petliki njegove stoletnice vprašali, kako se počuti, le odgovoril, da upa, da bo živel še mnogo let in da bo še čakal poroko svoje hčere.

× Osa povzročila avtomobilsko nesrečo. Nemški trgovec Philipp Nedermayer se je vozil s svojim avtomobilom proti Kuistenu na Tirolskem. Med vožnjo ga je nadlegovala neka osa, ki se je le skušal obraniti z roko. Pri tem je trenutno izgubil oblast nad krmilom in je z vso silo zavozil v drevo. Nedermayer se je težko poškodoval, dva prijatelja

ki sta se vozila z njim, sta dobila lahek pretres možganov. Vse tri so oddali v bolnišnico.

× Gos zakrivila otrokovo smrt. V Darkovičah pri Hukčinu na Češkoslovaškem je neka gos, ki jo je nekaj prestrašilo, vzletela in se ujela v napeljavo za luč. Pri poskusih, da bi se osvobodila, se je žica pretrgala in je s koncem padla na cesto. Majhna deklica je k nec prišla v roke in se je zgrudila na mestu mrtva.

× V čast koniem. Ne v Nemčiji in ne v Angliji niso pozabili, da je padlo v svetovni vojni 783.000 konj. Kakor v Hannoveru, tako so tudi v Londonu posavili tem konjem spomenike.

× Čudovite drobnarije. Neki norveški elektrotehnik Ramberg iz Akra je sestavi radio aparat, ki ga je namestil v lešnik, ki stoji na treh nožicah, vrhajo tretjino lešnika pa je še odžagal. Ta radio aparat meri v premeru 10 milimetrov. Žica je »debel« 8 stotink milimetra in je 220 krat ovita okrog vretenca. Neki pariški optik je sestavljal 1935 fotografski aparat in ga vdelal v mostiček nosčnikov (preko nosu). Izrajdbo naj bi uporabljali detektivi. Najmanjši fotografski aparat je pa »Bobby« ki so ga l. 1933 kazali na lipskem velesejmu. Visok je 4 cm in toliko dolg, širok 2,2 cm in tehta samo 55 gramov. Najmanjši stroj sveta se skušalo sestaviti že več iznajditeljev. Draguljar Kahm iz Nabraske je sestavljal iz 58 zlatih delov motorček v velikosti kubičnega centimetra in teže 7 gramov. Mladji elektrotehnik Zimmermann iz Českoslovaške (Ogrska) pa je naredil stroj dinamom, ki je toliko »velike« ko navadna muha. S tem je prekosil rekord za 3 in pol milimetra. Na Ovestkem je tudi najmanjši iz 18 delov sestojedi parni stroj ki je tolikšen ko pero za pisanje. Vsi ti stroji in aparati pa brezhibno delujejo. Najmanjša umetelna tvorba, kar jih je našel na svetu, pa je neki oltar, ki ga je naredil neki rimski umetnik iz 6. stoletja pred Kristom. Vse mu je pripravil na to glasilo, vse delo sveta, z vsemi glavnimi mesti. Čudovito delo pa je bilo tudi ponovljeno; neki Američan ga je kupil za 156.000 Din.

RADIO LJUBLJANA

11.—18. oktobra 1936.

Nedelja, 11. okt. 8.00: Vesel jutrnji pozdrav (plošče). 8.30: Telovadba; 9.00: Čas, poročila, spored; 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve; 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga); 10.00: Koncert jugoslov. glasbe (Radijski orkester); 11.00: Prenos odkritja spomenika Vit. kralja Aleksandru Zedinitelju z Jesenic. Slavnosti prisostvuje 300 naših rudarjev iz Francije; 12.30: Plošče po željah naročnikov; 13.00: Čas, spored obvestila; 13.15: Plošče po željah naročnikov; 13.40: Otroška ura: Striček Matiček govori in poje; 17.00: Kmet. ura: Jesensko obdelovanje zemlje in gnojenja (g. ing. Simončič Primož); 17.20: Ura lahke glasbe: Šramel kvartet (vmes harmonika in kitaro solo); 18.30: Vombregar: Ustoličenje na Gosposvetskem polju; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Bosanska muslimanka; 19.50: Slovenska ura: Danes okoli Gospe svete; 20.20: Koroške narodne pesmi v orkestralni obliki in v zboru.

Ponedeljek, 12. okt. 12.00: Operetni venčki (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Slavn slovenski skladatelji (plošče); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Zdravniška ura (g. dr. Ivo Pirč); 18.20: Plošče; 18.40: Kulturna kronika: Letošnje pridobitve v našem starinoslovju (g. dr. Rajko Ložar); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Zgodovinar naše nacionalne revolucije — prota Mateja Nenadovič in njegov sin Ljubomir (Dušan Nikolajevič); 19.50: Zanimivosti: Štehanje — rej pod lipo; 20.00: I. koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta; 20.40: Plošče; 20.50: Iz slovanskega sveta (Radijski orkester); 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Koncert plesne glasbe.

Torek, 13. okt.: 11.00: Šolska ura: Postanek in uporaba lesa, rast in razvoj drevesa, uporaba v papirni in kemični industriji itd. — dialog (vodi g. Miroslav Zor); 12.00: Po slovanskem severu (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Reproduc. koncert na wurliskih orglah; 14.00: Vreme, borza; 18.00: Koncert radijskega orkestra; 18.40: O islamu (g. Franc Terseglav); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Slovenska ura kot motiv v naši mladinski književnosti; 19.50: Zabavna ura: Foxl-muklton novosti; 20.00: Prenos iz zagrebške opere; 22.30: Pol ure lahke glasbe (plošče).

Sreda, 14. oktobra: 12.00: Kmečka pesem, kmečki ples (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Mladinska ura: Polajnarjev Lojzek išče srečo; 18.40: Pravno predavanje: Dedno pravo (g. Valentin Bidovec, sodnik); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Mesečni kulturni pregled; 19.50: Šahovski kotiček (g. prof. Anton Bajec); 20.00: Gostovanje dirigenta Jensa Schröderja; 21.30: Narodne pesmi poje kvartet »Fantje na vasi«; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Moderna plesna glasba (plošče).

Četrtek, 15. okt. 12.00: Sinfonične pesnitve Clauda Debussyja (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Operni zbori (plošče); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Samospevi gdč. Gnus Mire; 18.40: Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: predavanje Sokola kr. Jugoslavije; 19.50: Zanimivosti; 20.00: Narodne pesmi ob spremljevanju kmečkega tria poje g. Jože Gostič; 21.15: Plesne skladbe za dva klavirja; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Koncert kvarteta pihal.

Petek, 16. okt. 11.00: Šolska ura: V Sofijo in na Vitošo planino (g. Marjan Tratar); 12.00: Slovenska narodna in umetna pesem (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Pevske jazz skupine (plošče); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Mati vzgojiteljica (gdč. Felicita Labernik); 18.20: Pilar Arcos poje (plošče); 18.40: Spomini na Španijo (g. prof. Etbin Bojc); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Sodelovanje srb. ni bolgarske cerkve v zgodovini (dr. Pavle Javtič); 19.50: Za dobro voljo: Zdravnikova zmaga (prizorček); 20.00: Prenos sinfoničnega koncerta iz Varšave; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 17. okt. 12.00: Plošča za ploščo, pisana zmes pesmic veselih in godbe za ples; 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Plošča za ploščo, pisana zmes pesmic veselih in godbe za ples; 14.00: Vreme; 18.00: Za delopust! (igra Radijski orkester); 18.40: Pogovori s poslušalci; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Razvoj slovenskega revijalnega tiska (Božidar Borko)-Ljubljana; 19.50: Pregled sporeda; 20.00: Zunanji politični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar); 20.00: Brucovski večer; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Zabavna glasba (Radijski orkester).

Kupuj domače blago!

NOVOST! Samo Din 98.—

št. 63.719. Cenena, a dobra Shock-Proi zapetna ura, točno regulirana, lep kromiran okrov zapetnica iz usnja. — številčnica in kazalo osvetljena. (Radium)

Din 98.—

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastonj in poštne prosto. Velike izbira ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokolirana tovarna ur v švic

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.

MALO POSESTVO

nedoletnega otroka se odda dražbenim potom v najem. Prikladno za upokojence. Dražba se vrši dne 18. oktobra 1936. Pojasnila daje Molan Martin ml. Dednjavas 7, pošta Pišce pri Brežicah.

ZA JESEN SMO ZOPET CENEJŠI.

Trenškoti Din 375.— Hubertus Din 250.— Pumarice izpod 100.— V ogromni izbori modne hlače. A. PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra c. 14.

Golša, nabrekel vrat

Je obolenje ščitne žleze, ki se mora pravočasno zdraviti, ker se sicer delovanje tega važnega organa v svoji funkciji kot zaščita proti strupom vse preveč preprečuje, zaradi česar lahko nastopijo nevarni pojavi. Zdravniška znanost je dognala, da so soli, ki vsebujejo jod, pri raznih oblikah golše izredno učinkovite. Številni bolniki so ugotovili z uporabo našega zelo preprostega

domačega zdravljenja s pitjem nagel, dovoljni, povsem neškodljiv vpliv na bolezen.

Vsakdo, ki je bolan na golši, ima nabrekel vrat, otečeno žlezo, naj zahteva našo knjižico, ki jo vsakomur

POPOLNOMA BREZPLAČNO pošljemo. Zadostuje dopisnica. Poštno zbiralno mesto:

Ernst Pasternack, Berlin S. O. Michaelkirchplatz 13. Abt. P. 91

LJUDSKA SAMOPOMOČ

reg. pomožna blagajna v Mariboru, Grajski trg 7/L Poverjenišvo: Ljubljana, Tyrševa 34, naznanja smrtne slučaje svojih članov v mesecu avgstu 1936:

Lorbek Simon, posestnik, Maribor, Radvanje; Mastnak Alojz, rud. paznik v pok., Trbovlje; Mravije Franc, posestnik, Zabražnik p. Žiri; Flstravec Marija, prevzitarica, Topolšica; Bračič Alojz, posestnik, Maribor-Pobrežje; Herlah Marija, zasebnica, Paka p. Velenje; Kotnik Ignac, revident drž. žel. v p., Maribor; Kissinger Ferdinand, tov. upravitelj v p., Tržec; Möscha Johan, pos. in gost., Maribor; Kerbeu Apolonija, zas., Sp. Podgorje; Purkat Ivana, prevzitarica, Obrenovac; Zaveršnik Jožef, davčni uradnik v p., Maribor; Urbančič Marija, poštna upraviteljica v pok., Ljubljana; Blažek Anton, posestnik, Orešje p. Ptuj; Camernik Vinko, kamnoseki mojster, Celje; Lončarič Terezija, prevzitarica, Trnovo; Klobučar Gera, prevzitarica, Središče ob Dravi; Draganič Lucija, zasebnica, Maribor; Farkaš Janez, šolski ravnatelj v pok., Maribor; Muršec Franc, prevzitar, Biš p. Sv. Boltenk v Slov. goricah; Tomatič Andrej, šolski upravitelj v pok., Ljubljana; Klančič Rozalija, pos., Sv. Peter pri Gorici; Kristan Helena, prevzitarica, Blato pri Pilberku; Vengar Janez, rudar v pok., Sv. Marjete; Likar Janko, odv. sollicitator, Ptuj; Okorn Jožef, pos., Smarjeta p. Vojnik; Standekar Marija, pos., Pesnica; Robič Jožef, pos., Pohorje p. Hoče; Kravaric Anton, prevzitar, Sv. Peter pod Sv. gor.; Bertold Marija, zas., Maribor; Savernik Helena, žel. vdova, Studenci pri Mariboru; Medved Ivan, prevzitar, Sv. Peter pod Sv. Gor.; Irgolič Rozina, soproga pošnega inspektorja, Maribor; Hantzman Katarina, prevzitarica, Lokovica, p. Meža; Deržančič Blaž, prevzitar, Starigrad p. Videm ob Savi.

Po vseh umrlih se je izplačala pripadajoča podpora v skupnem znesku Din 252.980. Kdor še ni član »Ljudske samopomoči«, naj zahteva brezplačno in brezplačno pristopno izjavo. BLAGAJNIŠKO NACELSTVO.